

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 33

София, сжбота, 2 януарий

1932 г.

34. заседание

Четвъртъкъ, 31 декемврий 1931 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 15 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	665	Изборъ — провѣрка. Продължение разискванията по избора, произведенъ въ Орѣховската околия, и приемане предложението за касиране избора въ цѣлата околия	673
Питане отъ народния представител Асенъ Бояджиевъ къмъ министра на търговията, промишлеността и труда — пита: не мисли ли да внесе въ Народното събрание законопроектъ за отпускане еднократна зимна помощ на всички безработни градски и селски работници и законопроектъ за измѣнение закона за настаняване на осигуренитѣ при безработица. (Развиване и отговоръ и обръщане питането въ запитване . . .	665	Законопроектъ за допълнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини. (Първо четене—разискване)	779
		Дневенъ редъ за следното заседание	689

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Аврамовъ Аврамъ, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Близнаковъ Христо, Бойчиновъ Михаилъ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Григоръ, Данаиловъ Георги, Деневъ Андрей, Димитровъ Василь, Димитровъ Коста Желевъ, Дичевъ Петко, Долбински Димитъръ, Драгойски Иванъ, Желябовъ Жеко, Запряновъ Петко, Ивановъ Борисъ Недковъ, Попивановъ Петъръ, Казанаклиевъ Георги, Каракашевъ Никола, Качаковъ Йорданъ, Коевски Василь, Кондаковъ Александъръ, Косачевъ Йорданъ, Лоловъ Сава, Лѣкарски Иванъ, Ляпчевъ Андрей, Мошановъ Стойчо, Наумовъ Александъръ, Пиронковъ Александъръ, Пулевъ Стамо, Савовъ Сава, Сакъзовъ Янко, Сапунджиевъ Никола, Свиаровъ Добри, Станевъ Митю, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Такевъ д-ръ Владимиръ, Ташевъ Димо, Томчевъ Ангелъ, Тотевъ Деню, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ Стефанъ, Чернооковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шидерски Едрю и Янакиевъ Василь)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

- На г. Сава Савовъ — 3 дни;
- На г. х. Георги х. Петковъ — 1 день;
- На г. Драгомиръ Апостоловъ — 4 дни;
- На г. Никола Сапунджиевъ — 1 день;
- На г. Борисъ Ецовъ — 1 день;
- На г. Василь Янакиевъ — 3 дни и
- На г. Стамо Пулевъ — 12 дни.

Г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда е готовъ да отговори на питането на народния представител г. Асенъ Бояджиевъ относно безработицата у насъ.

Има думата народниятъ представител г. Стаматъ Ивановъ, да развие питането.

С. Ивановъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нашиятъ другаръ Асенъ Бояджиевъ е отправилъ питане до г. министра на търговията, промишлеността и труда по въпроса за безработицата у насъ.

Г. г. народни представители! Общостопанска криза съществува въ почти всички капиталистически страни, не прави изключение и нашата страна.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): И болшевишка Русия не прави изключение.

С. Ивановъ (раб): Само въ една страна, която заема една шеста частъ отъ земното кълбо, нѣма тая криза, която обхваща цѣлня капиталистически свѣтъ.

И. п. Рачевъ (з): Всѣки, който не е ходилъ тамъ, лъже. Ти лъжешъ, защото нищо не знаешъ.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Тамъ има криза и въ главитѣ даже!

С. Ивановъ (раб): Тази криза е вследствие на рационализацията и на нововъведенията въ различнитѣ стопански отрасли и вследствие политиката, която се следва отъ различнитѣ капиталистически правителства — да прехвърлятъ всички послѣствия, всички тежести отъ войната върху гърба на трудящитѣ се. Резултатътъ отъ кризата е, че днесъ въ свѣта има повече отъ 70 милиона безработни работници. Повече отъ 70 милиона работни рѣще сѣ изхвърлени на улицата.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Какъ ги изчисли?

И. п. Рачевъ (з): Ние не сме се запретили тукъ свѣта да оправяме.

С. Ивановъ (раб): Повече отъ 70 милиона души днесъ изнемогватъ, гладуватъ, умиратъ по улицитъ на голѣмитъ градове въ капиталистическитъ страни.

И. п. Рачевъ (з): Какво общо има България съ улицитъ на чуждитъ държави?

С. Ивановъ (раб): Ежедневно вестницитъ съобщаватъ за самоубийства, за самообесвания, за израждания, за болести, за гладъ.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Специално въ Русия.

С. Ивановъ (раб): И въ нашата страна днесъ има повече отъ 200 хиляди безработни работници.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Включително съ лентитъ като тебе.

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Вѣрно е, че даже когато работникътъ работи 6 дни въ седмицата, неговото положение днесъ не е розово. При днешнитъ малки надници той не може да задоволи най-елементарнитъ свои нужди. Но когато той изпадне въ безработица, когато неговото семейство се лиши отъ онай мизерна надница, която днесъ получава и която въ никой случай не е по-голяма срѣдно отъ 40—50 л., той бива подхвърленъ на една страшна, нечувана мизерия, той бива постоянно тормозенъ отъ кошмара на глада. Майката ежедневно вижда своитъ деца какъ звънатъ презъ зимата, окжсани, безъ хлѣбъ, безъ бучка кюмюръ, вижда голитъ тѣла на своитъ деца, и тоя кошмаръ не ѝ дава спокойствие, тя иска да се отърси отъ този гнетъ, който изпитва. Бащата, не можейки да понася тая картина въ семейството си, не можейки да гледа тая мизерия въ къщата си, напуща съ прискърбие къщата, за да търси работа. Скита се голъ, окжсанъ, гладенъ, изтощенъ по улицитъ, търси работа, да продаде своя трудъ, за да купи и да занесе хлѣбъ на своитъ деца. Но напразно! Следъ като се скита цѣль день, той е пакъ принуденъ да се върне при същата обстановка и същата мизерия.

Г. г. народни представители! Както казахъ, въ нашата страна сж въ безработица повече отъ 200.000 души. Ние можемъ да кажемъ, че тая цифра е вѣрна, защото само въ гр. Пловдивъ сж регистрирани въ инспекцията на труда повече отъ 10.000 безработни тютюнороботници. А тия 10.000 тютюнороботници представляватъ 95% отъ тютюнороботницитъ въ този градъ. Въ цѣлата страна, съ изключение на нѣкои градове, болшинството отъ тютюнороботницитъ, около 30.000 души, сж въ безработица. Голѣма частъ отъ строителнитъ работници, които сж въ нашата страна надъ 40.000 души, вследствие на намаление на строежитъ, не само презъ зимния сезонъ сж въ безработица.

Н. Пждаревъ (д. сг): Поради съкратяване на строежитъ.

С. Ивановъ (раб): Споредъ официалнитъ статистически сведения, ние имаме повече отъ 300.000 земеделски ратаи, земеделски работници, които нищо нѣматъ, а отиватъ лѣтно време да копаятъ лозя, да оратъ или да работятъ въ градината на голѣмия земевладѣлецъ. И тѣ сж така сж въ безработица.

Много естествено е, че когато сж безъ работа тютюнороботницитъ, когато сж безъ работа работницитъ отъ металното и минното производства, това се отразява върху останалитъ производствени браншове: шивачески, общарски, дърводѣлски и др., въ които има една грамадна маса работници безъ работа. Има друга една категория безработни, които работятъ по 2—3 дни въ седмицата.

Безработицата въ нашата страна днесъ вълнува стотици хиляди работници. Казва се отъ страна на правителството, че се прави нѣщо за безработнитъ, обаче отъ тѣзи банки (Сочи мнозинството) се е отричало въ нашата страна да има толкова безработни. Социалдемократитъ особено казваха, че нѣма криза. Досега тѣ теоритизираха, че капитализмътъ върви къмъ просперитетъ, къмъ напредъкъ, следователно нѣма безработица. Но напоследъкъ и тѣ, и други срѣди се мжчатъ вече да се коригиратъ, въ смисълъ да се докопатъ до безработнитъ маси, и започнаха да признаватъ, че действително въ нашата страна има една голѣма безработица.

Г. г. народни представители. Има единъ законъ за подпомагане при безработица, който съществува отъ нѣколко години, по силата на който работницитъ даватъ

своитъ стотинки, по силата на който всѣка седмица отъ мизернитъ надници на работницитъ се удържатъ известни суми, но фактически тѣ не чувствуватъ нѣкаква подкрепа отъ този законъ. Въ фонда „обществени осигуровки“ бѣха събрани надъ 100 милиона лева, но както сговористската властъ, така и новата блокарска властъ ги прѣсна, даде ги за желѣзници, даде ги на общини и за съвсемъ други цели, и съ това си прави политика. Тѣ искатъ съ чуждо жито поменъ да правятъ. Днесъ този фондъ е празенъ. На 10 хиляди безработни въ Пловдивъ пращатъ 500 хиляди лева, които не достигатъ да се платятъ даже само помощитъ за почивка презъ лѣтния сезонъ. Такива сж грижитъ, които полагаше както миналото сговористско правителство, така и настоящото правителство.

Министъръ Г. Петровъ: Настоящото правителство още нищо не е дало. Чакайте малко.

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Азъ подчертавамъ, че безработната армия, безработната работническа маса е грамадна, че въпросътъ за безработицата днесъ е единъ централенъ въпросъ за работническото движение. Днесъ различни благотворителни дружества, разни комисиони отъ попове и напудрени дами сж трѣгнали да записватъ беднитъ, т. е. трѣгнали сж да ги дразнятъ, да ги провокиратъ, когато властта е дерайлирала и не обръща никакво внимание по въпроса за безработицата. Безработицата не може да се цѣри съ подаяния, безработицата не може да се цѣри съ благотворителности, защото тя е резултатъ на вашитъ форми на управление и на вашитъ производствени отношения, тя е резултатъ на политиката на буржоазията, която въ настоящия моментъ е достигнала до степенъ да не може да даде хлѣбъ на работническата класа, на трудящитъ се. Ще се възрази веднага: обща стопанска криза, държавата нѣма пари, отъ кжде да вземамъ, за да дадемъ на безработнитъ; виждате, че намаляваме заплатитъ на чиновницитъ, виждате, че се стремимъ всѣки да понесе известни жертви предъ отечеството на буржоазията, разбира се. Г. г. народни представители! Има пари, има срѣдства, но тѣзи пари сж въ малко ржце. Отъ народо-блокарската властъ се провежда тази политика: да кастри, да взима отъ тамъ, кждето не достига, за да може да кърпи и посрѣща държавнитъ задължения, да може да поддържа апарата на държавата.

За да може действително да се облекчи до известна степенъ положението на безработнитъ, ние предлагаме и искаме да имъ се даде еднократна зимна помощъ отъ 3 до 5 хиляди лева, като същевременно държавата поеме тѣхната издрѣжка.

Г. г. народни представители! Ние ви посочваме отъ кжде могатъ да се намѣрятъ срѣдства, отъ кжде могатъ да се взематъ пари за подпомагане безработнитъ. Вие харчите съ милиони за полицията, за да преследва и малтретира работницитъ, жертва на вашата политика, когато протестиратъ и искатъ издрѣжка. Да се взематъ тия срѣдства, които се харчатъ за полицията, и да се дадатъ за безработнитъ. Сжщо така да се взематъ срѣдства отъ Военното министерство; да се взематъ срѣдствата, които се отпускатъ на черквата; да се взематъ срѣдствата отъ монарха, отъ неговата цивилна листа. Както виждате, има отъ кжде да се взематъ срѣдства.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Това не е болшевиизмъ!

С. Ивановъ (раб): По-нататъкъ ние искаме законътъ за осигуряване при безработица да се коригира, защото, по силата на сегашния законъ, една грамадна частъ отъ безработнитъ не се третиратъ като безработни, понеже не сж работили непрекъснато 52 седмици. Вие знаете, г. г. народни представители, колко е трудно днесъ, единъ работникъ да може да работи непрекъснато 52 седмици. Ето защо ние искаме всѣки осигуренъ при фонда работникъ, останалъ безъ работа, да се ползува отъ облагитъ на закона за осигуряване при безработица, т. е. да бжде издрѣжанъ отъ държавата.

И. п. Рачевъ (з): А той какво ще даде на държавата?

С. Ивановъ (раб): Съ помощта, която се дава сега на малкото безработни работници, по 15—20 л. дневно, човѣкъ не може да си осигури даже хлѣба. Но и тази малка помощъ отъ 15—20 л. какъ се получава? Всѣки отъ васъ може да види това въ нѣкой по-голямъ центъръ, кждето има безработица, като отиде въ инспекцията на труда. Макаръ всѣка сутринъ полиция да вярди на вратата тамъ, вие ще видите по 1.500—2.000 души безработни да се тѣпчатъ по коридоритъ, нѣма никакъвъ редъ, цѣль

хаосът, навъдили сж се комисионери, които вземат рушвети от мизерната помощ, която работникът трѣбва да получи по силата на закона; създали сж се посредници, партизани от управляващия блокъ, за да изнудват работниците и да имъ вземат отъ малката помощ, която имъ се дава.

Министъръ Г. Петровъ: Дайте данни.

Д. Джанкардашлийски (нац. л. о): Кажете конкретно, мѣсто и име. Лъжешъ!

С. Ивановъ (раб): Васъ не ви интересува този въпросъ, вие не можете да чувствувате болката на единъ гладенъ, вие не знаете какво значи мизерия, вие не знаете какво значи нужда. Тѣзи, обаче, които гладуватъ, работниците, които сж днесъ безработни . . .

И. п. Рачевъ (з): Между които ти не си.

П. Стоевъ (раб): Защо да не е?

И. п. Рачевъ (з): Защото нито е гладенъ, нито мизерствува.

П. Стоевъ (раб): . . . тѣхнитъ организации знаятъ, че нуждата за издрѣжка на безработнитъ ще бѣде задоволена само по пѣтя на тѣхната борба за облекчение положението на безработнитъ. Въ това направление безработнитъ въ нашата страна се организиратъ и на 4 януарий идущата година тѣ ще манифестиратъ за държавна издрѣжка, за безплатна храна, за безплатно топливо.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Накрай ние смѣтаме, че нуждитъ и исканията на безработнитъ могатъ да бѣдатъ удовлетворени само подъ напора на борбата на безработнитъ, т. е. тогава, когато буржоазната държава, когато капиталистичитъ видятъ, че грамидната армия на безработнитъ застрашава тѣхното господство. (Ржкоплѣския отъ работниците)

С. Омарчевски (з) и други: Дръжъ се!

И. п. Рачевъ (з): Неговото (Сочи С. Ивановъ) питане бѣше въ отговоръ на питането на г. Нейковъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Доколко питането нѣма за целъ да се даде едно разяснение по въпроса за безработицата у насъ, се вижда отъ това, че г. запитвачътъ внесе единъ елементъ по-особенъ, една интрига, едно обвинение срещу инспекциитъ на труда, които раздаватъ помощитъ на безработнитъ, като каза, че тамъ имало хора, които вземали рушветъ, . . .

П. Стоевъ (раб): И полиция.

Министъръ Г. Петровъ: . . . за да могли безработнитъ да получатъ следувателна имъ се помощъ. (Къмъ работниците) Вие, които следите подпомагането на безработнитъ, знаете, че такова нѣщо не може да съществува. (Възражения отъ работниците)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: Има осигурителни книжки на работниците, има списъци въ инспекциитъ, по закона се знае размѣртъ на помощта, която се дава на безработнитъ и, следователно, нѣма нужда отъ никакво холотайство, отъ никакво изнудване, за да може безработниятъ да получи своята помощъ. Азъ отбелязвамъ нарочно този фактъ, за да подчертая, че съ въпроса за безработицата Комунистическата партия у насъ спекулира. Тя иска да представи безработицата въ единъ грамаденъ мащабъ — въ каквото нѣкъде тя може да съществува — и да създава убеждение въ обществото, като че-ли цѣла работническа България и голѣма частъ отъ народа е въ безработица, за да търси клиента. Азъ нѣма да отрека, че съществува у насъ безработица, както и никой не я е отрекълъ до денъ днешенъ. Ако нѣмаше безработица, нѣмаше държавата да създаде специално законодателство за подпомагане на безработнитъ. (Къмъ работниците) Защо правите тия диверсии? Като че-ли

вие първи се загрижихте за безработнитъ въ нашата страна! Ние поставихме начало на социалното законодателство у насъ.

П. Стоевъ (раб): На книга.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: Ние го разширихме, ние го прилагаме, защото имаме съзнанието, че работническата класа съставлява частъ отъ нашия народъ и тя трѣбва да бѣде физически и нравствено запазена, за да не се изражда, та въ моменти, когато сждбата би предопредѣлила да се защитятъ интреситъ на българското племе, тя, наравно съ всички други съсловия, да бѣде годна да отговори на своето историческо призвание. (Ржкоплѣския отъ мнозинството)

Въ последнитъ нѣколко дни комунистичитъ спекулиратъ, шумятъ около въпроса за безработицата, правятъ питаня, устройватъ комитети за безработнитъ, готвятъ се на 4 януарий да правятъ демонстрации и се стремятъ да въведатъ въ единъ голѣмъ въпросъ на управлението и на живота въпроса за безработицата.

П. Стоевъ (раб): Дребна работа ли е?

Министъръ Г. Петровъ: Не е толкова едра — отговарямъ на Вашата бележка — колкото искате да я представите. Азъ ще ви отговоря съ цифри; нѣма да приказвамъ голословно като васъ.

Нѣма съмнение, че тази година безработицата е малко по-голѣма, отколкото е била въ миналитъ години.

Н. Дойчиновъ (раб): (Казва нѣщо)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля ви се, г-да!

Министъръ Г. Петровъ: Но безработицата, г. г. народни представители, не е нѣщо ново, нито има характера на едно изключително явление. Тя си съществува периодически въ тия месеци отъ годината, които сега прекарваме, и е отбелязвана всѣка година.

П. Стоевъ (раб): Значи хроническа.

Министъръ Г. Петровъ: Безработицата не може и не бива да се смѣсва съ общото обедняване на народа, вследствие на което може да се намѣрятъ хора въ бедствено положение. Безработицата е отдѣленъ и специфиченъ социаленъ фактъ, съ който трѣбва да се справимъ, такъвъ, какъвто е. Той може да има причинна връзка съ обедняването, но той може да бѣде разгледанъ и изолирано, като едно отношение въ производствения процѣсъ — на рационализацията въ производството спрямо приложението на човѣшкия трудъ, и т. н.

П. Стоевъ (раб): И като явление свързано съ облачитѣ!

Министъръ Г. Петровъ: За васъ е действително свързано съ облачитѣ.

А. Бояджиевъ (раб): Свързано е съ конструкцията на вашия строй.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Като се проследи движението на числото на работниците въ индустриалнитъ предприятия отъ редъ години, ще се види, че тѣхното число, на работниците, всѣка година започва да се увеличава отъ месецъ мартъ, достига най-висока точка презъ августъ и септемврий, следъ което бързо намалява, като най-низко пада презъ декемврий и януарий. Азъ съмъ извлѣкълъ данни отъ официалнитъ рапорти, които има въ Министерството на търговията, промишлеността и труда, отъ които се вижда, какво е движението на работниците въ индустриалнитъ предприятия презъ 1930 и 1931 г. Нѣма да се връщамъ назадъ къмъ пораншни години, защото на всички тукъ е известно, че тогава безработицата бѣше много малка и защото благосъстоянието на страната бѣше по-голѣмо.

На 1 януарий 1930 г. ние сме имали ангажирани работници въ индустриалнитъ предприятия въ страната 50.873, а на 1 януарий 1931 г. — 50.641; на 1 февруарий 1930 г. — 51.036, а на 1 февруарий т. г. — 51.520; на 1 мартъ 1930 г. — 62.499, а на 1 мартъ т. г. — 57.405; на 1 априлъ 1930 г. — 73.555, а на 1 априлъ т. г. — 65.889; на 1 май 1930 г. — 77.651, а на 1 май 1931 г. — 76.321; на 1 юний 1930 г. — 81.969, а на 1 юний 1931 г. — 85.340; на 1 юлий 1930 г. — 81.727, а на 1 юлий 1931 г. — 82.974; на 1 августъ 1930 г. — 83.160, а на 1 августъ 1931 г. — 80.064. Азъ нарочно цити-

рамъ тѣзи цифри, защото ще има да правя интересни изводи отъ тѣхъ. На 1 септември 1930 г. — 86.780, а на 1 септември 1931 г. — 83.235, на 1 октомври 1930 г. — 88.404, а на 1 октомври 1931 г. — 84.216; на 1 ноември 1930 г. — 81.296, а на 1 ноември 1931 г. — 76.487; на 1 декември 1930 г. — 68.067, а на 1 декември 1931 г. — 70.858 работници, ангажирани въ индустриалните предприятия.

Казахъ, че на 1 януари 1931 г. ние сме имали 50.641 работници. Отъ данните, които сега имаме за участието на работниците въ индустриалните предприятия — данни непълни, добавямъ това — на 1 януари 1932 г. ние ще имаме повече работници ангажирани въ индустриалните предприятия, отколкото на 1 януари 1931 г.

Отъ работниците: Кой знае!

Министъръ Г. Петровъ: Ще ги имаме неминуемо. И азъ ще ви докажа, защо ще ги имаме — Както виждате, цифрите се движатъ приблизително еднакво — увеличението или намалението се компенсира за дадени месеци съ тия отъ други месеци. Следователно, по отношение на индустриалните предприятия ние тази година се намираме въ същото положение, въ каквото бѣхме миналата година. Така щото едно увеличение на безработицата у насъ, толкова, каквото се представя отъ тази страна (Сочи работниците), нѣма. Относно индустриалните предприятия, ние сме въ същото положение, въ което бѣхме въ 1930 г.

А. Бояджиевъ (раб): Когато безработните излизатъ уличата, тѣ най-добре ще ви опровергаватъ, макаръ да си запушватъ ушите съ памукъ.

Министъръ Г. Петровъ: Г Бояджиевъ! Не правете тия прекъсвания, когато азъ говоря. Ако оспорвате, тая аудитория има право и може да прецени кой е добросъвестниятъ. Азъ нѣма да си нагласявамъ цифрите за единъ отговоръ, който трѣбва да дамъ на васъ.

Тия цифри, които се записватъ и въ дневниците, сѣ извлѣчение отъ официалните данни и ако вие се интересувате за безработните, можете да ги проверите въ Дирекцията на труда.

Ние имаме, разбира се, безработни и отъ друга категория. Имамъ безработни и въ земледѣлието, имамъ безработни и въ индустриите, които иматъ мъртви сезони — въ сезоните индустрии. Ние не можемъ да правимъ смѣнение и да сравняваме положението на работниците, заети въ земледѣлието, на работниците, ангажирани въ сезонните индустрии, и на тия, работящи въ индустрията, която постоянно работи. Азъ съмъ длъженъ да призная, че вследствие намалението на строежите, въ тоя моментъ числото на безработните строителни работници е по-голямо. Вследствие на други причини отъ стопански характеръ въ нѣкои професии може да е настъпило увеличение на безработните, но това не сѣ ония безработни, които ние третираме тукъ — Вие въ питането си и азъ въ своя отговоръ. Това е безработица, която е присъща на професията. Вие какво искате: презъ зимния сезонъ ратантѣ — тия, за които говорите — да работятъ ли?

А. Бояджиевъ (раб): Вие кажете какво ще ядатъ. Ние поставяме въпроса за тѣхната издръжка.

Министъръ Г. Петровъ: Ядатъ това, което припечелватъ презъ месеците, презъ които работятъ и което спестятъ.

А. Бояджиевъ (раб): А, да!

Министъръ Г. Петровъ: Да, отъ това ядатъ. — Следователно, въ ония професии, за които има мъртви сезони, нѣма съмнение, че безработицата въ момента ще бѣде увеличена.

Но ако ние направѣхме нашите изследвания презъ м. юлий, коя и да е година, ние никой пътъ нѣма да намеримъ такава цифра — тя е и безъ това твърде голяма — каквато вие сочите, че имало въ земледѣлското производство — 230 хиляди души безработни! Това е една легенда, г-да! Това е една цифра наистина взета отъ облаците.

А. Бояджиевъ (раб): Колко сѣ споредъ официалната статистика работниците въ земледѣлското производство и колко сѣ въ безработица?

И. п. Рачевъ (з): Ратантѣ не работятъ сега, защото не се оре зимно време.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: Всички тия цифри, които ви казахъ, показватъ, че голѣма частъ отъ работниците, надъ 50% отъ работническото е въ сезонните предприятия. (Възражения отъ работниците)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни)

Министъръ Г. Петровъ: (Къмъ работниците) Или желаете да ме слушате и въ такъвъ случай нѣма защо да шумите, или не желаете да ме слушате и тогава азъ нѣма защо да ви отговарямъ. Въ всѣки случай азъ не говоря за себе си, а обяснявамъ на васъ какъ стои този въпросъ. Вие ме питате, за да ви отговоря, и това го правя не за ваше удоволствие, а за да изпълня своя общественъ дългъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Предупреждавамъ ви, г. г. народни представители отъ работническата група, че ще взема мѣрки спрямо васъ, ако продължавате да прекъсвате г. министъра.

Министъръ Г. Петровъ: Това изложение, което направихъ сега, показва, че голѣмата частъ, надъ 50%, отъ работническото е въ сезонните предприятия, мъртвиятъ сезонъ на които сѣ месеците декември, януари и февруари.

Отъ сезонните предприятия на първо мѣсто, по число на заетите въ тѣхъ работници, стоятъ тютюневите складове, мъртвиятъ сезонъ на които сѣ месеците декември и януари. Всѣка година презъ м. декември отъ тютюневите складове се уволняватъ десетки хиляди работници, но за кратко време защото още въ първите дни на м. февруарий тѣ започватъ наново да заематъ мѣстата си и презъ м. май почти всички сѣ на работа. Това е особеността на сезонната работа.

П. Стоевъ (раб): Вие казахте, че чакъ презъ м. май се връщатъ всички на работа; ами до м. май има три месеци — февруарий, мартъ и априлъ.

Министъръ Г. Петровъ: Дотогава се запълватъ.

П. Стоевъ (раб): Ами до тогава какво правятъ?

Министъръ Г. Петровъ: Ако иматъ работа до тогава, въ такъвъ случай вие нѣма да ми правите питане. Азъ ви казвамъ, че всички сѣ връщатъ отъ производството презъ сезона на безработицата въ тютюневите складове, но презъ месеците януарий, февруарий, до началото на м. май тѣ отново се връщатъ на работа въ складовете. Ако презъ м. мартъ, напр., сѣ останали стотина души ненастанени, на които, въ всѣки случай, се плащатъ помощи отъ фонда, тѣ биватъ окончателно настанявани въ началото на май. (Възражения отъ работниците)

А. Неновъ (раб): Безработицата почва отъ октомври.

Министъръ Г. Петровъ: Моля ви се, недейте бърза. Вие приказвате фрази, азъ ще ви отговоря съ фрази. Вие не знаете какво говорите, защото не познавате положението на ония, които защитавате. Вие приказвате фрази, а азъ ви давамъ официални данни.

А. Неновъ (раб): Вие заблуждавате.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни) Г Неновъ! Правя Ви последна бележка, както и на всички представители отъ Работническата партия. Ще прилагамъ мѣрката „изключване“, безъ да правя предупреждения. Имайте предъ видъ, че говори министъръ на България и вие сте длъжни, когато той отговаря на едно ваше питане, да го слушате. Това ви казвамъ. Най-после имайте малко по-голяма коректностъ.

Министъръ Г. Петровъ: Тази година уволнените работници отъ тютюневите складове къмъ днешно число, въ този моментъ, сѣ около 16 хиляди, повечето момичета и жени, но и миналата година презъ същото време числото имъ не е било по-малко, то е било същото.

Тази година, обаче — слушайте добре какво приказвамъ — поради агитацията, която се направи отъ инспекторите по труда между тютюнонѣтговците, да се намали работното време отъ 8 на 7 и по-малко часа — една агитация, която вие сигурно никога не сте мислили, че ще вършимъ, и това се прие съ готовностъ почти отъ всички тютюнонѣтговци — работниятъ день се намали по-долу отъ 8 часа.

Нѣкой отъ работниците: А заплатите увеличиха ли се?

Министъръ Г. Петровъ: Работата въ складовѣтъ продължи и следъ 1 декемврий, а въ Хасково и Кърджали продължава и днесъ. Въ Кюстендилъ и Дупница складовѣтъ се закриха къмъ 15 декемврий — чувате ли, господине, вие, който разправяте, че работата въ складовѣтъ се закрива отъ 1 октомврий — сжщо и въ София...

Нѣкой отъ работниците: Като на ученици ни разправяте.

Министъръ Г. Петровъ: Да, като на ученици, защото трѣбва да се учите, г. агенти на полицията ча Сговора. — .. Италианската режия и Австрийската режия още работятъ, съ по-малко работници наистина — отколкото по-рано, а Бр. Фернандезъ работятъ съ всичкитъ си работници още.

А. Неновъ (раб): Сега?

Министъръ Г. Петровъ: Сега, въ момента.

А. Неновъ (раб): Значи, производството не е сезонно.

Министъръ Г. Петровъ: Ни се кара, ни се води! Какво да го правишъ? Има тютюнотърговци, които сж закупили повече тютюнъ — трѣбва да ви уча като дете отъ първо отдѣление — и на които всичкитъ тютюни още не сж манипулирани. Азъ говоря за общитъ случаи, за общитъ условия, при които е поставена търговията съ тютюни. Ако има изключения, това се дължи на обстоятелството, че нѣкои фирми сж купили много повече тютюни, отколкото другитъ и затова още не сж ги обработили, г. Неновъ.

Голѣма частъ отъ уволненитъ тютюноработници отъ пловдивскитъ складове сж заминали по селата и сж намѣрили работа у производителитъ на тютюнъ. Новиятъ законъ за регламентиране покупко-продажбитъ на тютюна отъ производителитъ задължава последнитъ да го подхвърлятъ на сортиране и елпезиране, което създава работа и за работницитъ на тютюнъ, макаръ съ по-малки надници и при лоши условия, отколкото въ складовѣтъ.

За сега въпросътъ за безработицата между тютюноработницитъ е тѣсно свързанъ съ въпроса за покупкитъ на тютюнитъ отъ фирмитъ. Поради затѣгане на търговията на тютюни, покупкитъ може да закъснѣятъ и следъ 1 февруарий, въ какъвто случай безработицата ще бѣде тежко поносима за работницитъ и за фонда „Обществени осигуровки“, който отъ 1 февруарий ще трѣбва да имъ дава парична помощъ за всѣки работенъ день, тъй като индустрията е сезонна.

Дадени сж нареждания до инспекторитъ по труда да влѣзатъ въ контактъ съ фирмитъ и да съдействуватъ предъ тѣхъ, щото първитъ закупени количества тютюнъ да бѣдатъ внесени въ складовѣтъ и да започне работата въ тѣхъ, макаръ и въ ограниченъ размѣръ, а не да се държатъ тия закупени тютюни у тютюнопроизводителитъ.

Грижитъ на обществото и правителството спрямо безработнитъ, дълженъ сж да признае, че намиратъ отзвукъ и въ фирмитъ, които всѣкога, въ кръга на възможното, съ готовность приематъ да направятъ всичко зависещо отъ тѣхъ, което би могло да намали безработицата. Затова се надѣвамъ, че и на тази покана ще се отзоватъ съ готовность.

Забележително е наистина, поне за тая индустрия, че отношенията на господаритъ не сж били така жестоки, както вие ги представявате, и че на всѣка инициатива на Дирекцията на труда тѣ сж се отзовавали благосклонно.

П. Напетовъ (раб): Тютюнотърговцитъ и фабрикантитъ на тютюнъ сж най-голѣмитъ експлоататори на работницитъ, но другъ пѣтъ ще приказваме на тази тема, за да видите какви разбойнически печалби реализиратъ тѣ: купуватъ тютюнитъ по 4, 5, 10 л., а ги продаватъ по 120 л. кгр. и експлоатиратъ работницитъ.

Министъръ Г. Петровъ: Експлоатиратъ производителитъ — да, то е другъ въпросъ, но не и работницитъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Нѣмате думата, г. Напетовъ. Недейте ме кара да прилагамъ санкциитъ на правилника.

П. Напетовъ (раб): А снощи бѣше друго.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля Ви се, нѣма да ме учите какво да правя! Азъ ви моля, когато говори единъ министъръ на България, да го слушате съ този респектъ, съ който подобава.

Министъръ Г. Петровъ: Други сезонни предприятия отъ по-голѣмъ интересъ сж строителнитъ предприятия и тѣсно свързанитъ съ тѣхъ предприятия — производството на цементъ, тухларство, керамидарство, както и дърводѣлство. Безработицата въ тѣхъ тая година е сжщата, каквато е била и миналата година и е едно обикновено за всѣка година, еднакво повтарящо се явление.

Благодарение на това, че Рилскитъ водопроводъ и сега се работи, ние нѣмаме толкова голѣмо число безработни между строителнитъ работници. То е едно щастливо обстоятелство. Ако той не се работѣше, щѣхме да имаме едно още по-голѣмо количество безработни, затуй защото, както казахъ, работата е сезонна.

Въ това строителство сж ангажирани много малко работници специалисти професионалисти. Тамъ грамадното болшинство сж общи работници отъ селата, които, поради недостатъченъ доходъ отъ земеделѣската работа, отиватъ въ града да припечелятъ нѣкоя пара и презъ зимата се прибиратъ у дома си. Така че това не сж квалифицирани, постоянни работници, които да подпадатъ подъ нормитъ, които се прилагатъ само за облекчение положението на безработнитъ, така както трѣбва да ги разбираме.

Въ останалитъ индустриални предприятия безработица, г-да, не сжществува. (Възражения отъ работницитъ) Вие не знаете режима на мина „Перник“.

Нѣкой отъ работниците: По 160 л. се взематъ допълнително за портретъ.

Министъръ Г. Петровъ: Чухме го снощи това и, ако е така, и азъ се възмушавамъ заедно съ васъ.

Но, както казахъ, вие не знаете режима въ мина „Перник“ и затуй приказвате така. Въ мина „Перник“, уважаеми господине, има принудителни отпуски, които се налагатъ и отъ плана на производството, и отъ здравствени съображения.

Отъ работницитъ: А-а-а!

Министъръ Г. Петровъ: Обаче това не е безработица. Ние говоримъ за безработица. За безработица е питането ви. Какво да ви кажа сега! Това не сж безработни. Зебе-лежете, това е една принудителна отпуски, която се дава постоянно въ мина „Перник“.

Въ най-голѣмитъ индустриални центрове, като Сливенъ, Габрово, София, Варна, Бургазъ, Ямболъ и др. безработни отъ индустриални предприятия нѣма. Въ Габрово до скоро се търсѣха работници за текстилната индустрия, а въ Сливенъ има регистрирани само 54 души безработни. Това сж безработнитъ, за които вие говорите.

А. Бсяджиевъ (раб): Тѣ ще си взематъ бележка, че сж толкова!

Министъръ Г. Петровъ: Онова, което е особено за тая година и което трѣбва да спре вниманието на всички ни, то е обединяването на селско-земеделѣското население и на занаятчийството. Вие знаете, че клиентелата на занаятчийскитъ земеделѣскитъ производители. Причинитъ за това обединяване се знаятъ, известни сж и мѣркитъ, които ще се взематъ и които се взематъ за подобрене положението на производителя. Но селянинътъ не е безработенъ, а е беденъ, сиречь работата му не му дава достатъчно доходъ, за да посрѣща своитъ нужди. И ако къмъ истински безработнитъ прибавите и бедното градско и селско население, тогава действително ще трѣбва да се признае, че числото на безработнитъ, както вие ги третирате, е грамадно. Ние ще трѣбва да се разберемъ въ смисълъ, кои въ сжщность сж безработни.

Има още една категория безработни, за която вие никакъ не държите смѣтка: това сж интелектуалцитъ, които не могатъ да намѣрятъ приложение на своя трудъ.

Нѣкой отъ работниците: 35 хиляди души.

Министъръ Г. Петровъ: Дили тѣхъ ги имаме благодарение на тая образователна система, която сжществува у насъ, дали ги имаме благодарение любознателността на нашия народъ, но, въ всѣки случай, има у насъ маса хора, които свършватъ висши и срѣдни учебни заведения и които не могатъ да намѣрятъ приложение на своя трудъ. Това е една особеностъ въ нашия животъ и единъ твърде важенъ фактъ. Съ тоя фактъ ние, нѣма съмнение, ще трѣбва да се справимъ по единъ или другъ начинъ.

Сега, г. г. народни представители, ще трѣбва конкретно да отговоря и върху точкитъ отъ питането на г. Бояджиева, развито отъ неговия другаръ.

На първо място г-дата от работническата парламентарна група искат, щото на всички безработни да се даде еднократна помощ в размер 3.000—5.000 л. Да приемем средното — 4 хиляди лева. Ако безработните в България са само 200 хиляди души — без земеделските работници, за които (към работниците) вие приемате, че са 230 хиляди души — ние трябва да платим 800 милиона лева помощ. А ако и на безработните от земеделското производство — които са градските и индустриални безработни съставляват всички 430 хиляди души — признаем правото на помощ, тогава ще трябва да платим 1.720.000.000 л. помощ на безработните в България, по вашите искания.

Нъкой от работниците: Нима да плащаме репарации.

Министър Г. Петров: Вие сами и тия, които ви слушат, за които пишете и пред които говорите, ще преценят дали това е едно реално искане или това е една безприимчива демагогия. В тия времена да се иска 1.720.000.000 л. помощ за безработните!

А. Бояджиев (раб): Ех, нека мрат!

Министър Г. Петров: Дори да съкратим бюджета на полицията, който не е повече от 200 милиона лева; дори да съкратим бюджета на църквата, който е около 47 милиона лева, ние, както виждате, не можем нищо да направим. А то е един голям въпрос дали ние бихме могли да посегнем на институции на държавата — нщо, което за вас е, може би, желателно, за да се разслабят силите, които я крепят, та да можете да постигнете вашите цели, които гоните. Нима да се намъри, обаче, правителство в България, което да уйдиса за тия ваши желания. (Ръжкоплъскания от мнозинството. Възгласения от работниците)

Г-да! Службата по настаняване безработните се реорганизира и в момента от страна на Дирекцията на труда са предприети много подобрения, взети са сериозни мерки в това отношение. Тя, обаче, има за задача да се бори срещу частичната безработица, не срещу масовата безработица — там никакви бюджети за настаняване не са в състояние да помогнат. Масовата безработица е един голям социален факт и срещу нея трябва да има една друга политика, потребни са други мерки. Мерките против нея се вземат от правителствата чрез извършване предприятия от обществен интерес, в които се ангажират грамадни кредити. Само по този начин може, при масовата безработица, да се пласира работнишкият труд. (Възгласения от работниците)

По-нататък запитват: какво мисли министърът да предприеме, за да се внесат в фонда „Обществени осигуровки“ онъзи кредити, които държавата вписва в своите бюджети и които тя не е внесла? Понятно е и известно е защо държавата не може да внесе своята помощ към фонда. Държавата до този момент, по сумите, които е вписвала в своя бюджет, дължи на фонда 192 милиона лева. Средствата на фонда, обаче, са над 500 милиона лева и за този момент ние нямаме нужда от тая помощ, за която държавата — това е всеизвестно — не може да отдели от своите средства, не може да плати задълженията си към фонда. Това не значи, че държавата не е готова — в момента, когато може — да изплати своите задължения, защото тя е създала този фонд съ закон, тя ще го крепи и защото това влиза в задачите на нейната обща политика.

Друг един въпрос, който се повдига тук, е относно същността на фонда. Г-дата казват, че фондът се ограбвал, че от фонда се давали само трохи, че фондът не давал достатъчна помощ на безработните. Фондът дава само толкова помощ, колкото, математически изчислено, е възможно да даде, за да не пропадне, както пропадна пенсионният фонд. (Възгласения от работниците) Фондът „Обществени осигуровки“ е поставен на една научна база.

Нъкой от работниците: (Казва нищо)

Министър Г. Петров: Чакайте да свърша мисълта си, бе господине!

И следователно, докато съществуват тия размери на вноските, които трябва да бъдат правени от работниците и от работодателите — вие винаги забравяте, че и работодателите правят вноски — до тогава помощите от фонда за безработните ще бъдат в такива размери, в каквито сега се отпускат.

Г. Вангелов (раб): Позволете!

Министър Г. Петров: Заповядайте, г. Вангелов!

Г. Вангелов (раб): Г. министре! Преди малко нашият другар, като развиваше питането си, каза, че това, което е предвидено да се дава от фонда на безработните работници, не отива в техни ръце. Аз ще Ви кажа примери от Пловдив. Работниците, които отиват в инспекцията да получат припадащата им сума, трябва предварително да се снабдят с купон, да им се изчислят сумите и след това да ги получат. Само когато се снабдят работниците с купон, и им се изчислят сумите, само тогава те могат да си получат сумите от касиера. Но въпросът е — и в Пловдив работниците се питат за това — по какъв начин, по какъв път може да се слобие един работник с този купон? Лоши езици говорят, че се била създала някаква партизанска организация, която събира книжките на безработните из махлит навсякъде, където ги намъри, и след като им се съберат книжките, не знам по какъв начин нареждат работата и снабдяват работниците с купони. Разбира се, че това трябва да става срещу известно възнаграждение.

Министър Г. Петров: „Трябва да става“! Но вие сигурни ли сте, че става?

Г. Вангелов (раб): Значи, тук има ограбване на работниците.

А. Бояджиев (раб): Това е сигурно, г. министре! Знаем факти.

И. п. Рачев (з): Това е по твое разбиране.

Г. Вангелов (раб): Та питам, г. министре, можете ли вие да кажете по какъв начин става това снабдяване с купони, защото има много работници, които не се поддават на тая вдица;...

Министър Г. Петров: И не получават помощи

Г. Вангелов (раб): ...заобикалят услугите на тая организация, но цели месеци биват разгакани около инспекцията, за да си получат купоните, обаче пак не могат да ги получат.

И. Василев (з): Това, което приказвате, е лъжа. Аз съм ви заявявам, че това е демагогия, че вие говорите неистини.

Г. Вангелов (раб): Та питам: знаете ли по какъв начин става това снабдяване с купони?

Председателстващ Н. Шопов: Нямате думата повече, г. Вангелов!

Г. Вангелов (раб): Преди малко, като говорехте върху това, как се е развила безработицата в текстилното производство, вие, г. министре, ме убедихте, че гледате на безработицата от Вашия министерски кабинет. Аз съм туконев работник и много добре съм изпитал тая безработица до момента, когато станал депутат. Следователно, по-добре разбирам този въпрос, отколкото вие, който говорите по книга.

Министър Г. Петров: Кажете каквото знаете.

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни) Нямате думата повече, г. Вангелов.

Г. Вангелов (раб): Сега има една грамадна маса безработни в Пловдив.

Министър Г. Петров: Стига, г. Вангелов, защото има да говоря още по питането.

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни) Нямате думата, г. Вангелов. Г. г. стенографите нима да му бележат нищо.

Министър Г. Петров: Аз знам, че една голяма маса от работническото се намира постоянно в безработица. Разбира се, ще отговоря на последния въпрос на г. Вангелова. Аз извличам данните, които ви давам, от питането на народния представител от комунистическата парламентарна група. Той казва в своето

питане, че имало 9.000 души безработни. Признавамъ тоя фактъ, но ние знаемъ отъ кога е тая безработица. Азъ знамъ и други факти, и по-нататъкъ ще ви кажа, какви сж грижитъ, които правителството взима въ това отношение. Ще ви съобща известни факти, които създадоха на правителството много неприятности въ връзка съ запазването на нашия националенъ трудъ. Ще дойда по-нататъкъ и на тая тема, и вие ще се убедите.

Колкото се касае до неразбориитъ въ Пловдивъ, досежно изплащането на работническитъ помощи, азъ съмъ се интересувалъ отъ тоя въпросъ и знамъ нѣкои нѣща. Поради липса на кредити въ Народната банка, на инспекцията отъ Пловдивъ се авансираха своевременно суми за изплащане помощитъ на безработнитъ. Но, поради не-своевременното отпусане на сумитъ е станало известно натрупване на платежни заповѣди, натрупватъ се и купони, и помощитъ не можаха да бждатъ изплатени своевременно. За да може да се уреди и тая работа, наредихъ въ инспекцията да се помжчатъ да изплащатъ постепенно тия помощи, ако това е канцеларски и технически възможно, въ нѣколко пункта на Пловдивъ, за да не става натрупване на неизплатени помощи, защото хемъ навреме помощитъ нѣма да бждатъ получени отъ работницитъ, хемъ нѣма да има клиента за ония господа, които търсятъ всѣки случай, за да издигатъ трибуна и да говорятъ като грамофонна плоча. (Ржкоплѣския отъ мнозинството) По тия съображения азъ поискахъ да се уреди този въпросъ.

С. Кировъ (раб): Това е система.

Министъръ Г. Петровъ: Когато има такова нѣщо, г. Кировъ, вие не сте неграмотни хора, вие знаете всички срѣдства — и на конспиративна и на легална дейность — съ които можете да си послужите. Легалната дейность ви позволява да напишете едно оплакване до прокурора, за да тури релъ. И бждете сигурни, че прокурорътъ ще хване всѣкого за ухото, за да го постави на мѣстото му. Това е една клюка, една инсинуация, която азъ самъ съмъ про-вѣрявалъ.

По-нататъкъ става дума за разхищение на фондовитъ суми. Казватъ, че паритъ на фонда били изразходвани въ бани, въ други несползени предприятия и т. н. Изобщо искатъ да кажатъ, че ставало разхищение на фондовитъ суми. Това, г-да, не е станало презъ моето управление. До днешенъ, ако не се лъжа, постоянното присѣствие на Върховния съветъ на труда не е отпуснало никакви суми, освенъ 340.000 л на Габровската община за банята, която се строи тамъ.

С. Мошановъ (д. ст): За довършването ѝ.

Министъръ Г. Петровъ: За довършването ѝ, и то въ изпълнение на оны зазмъ, който е билъ отпуснатъ по-рано. При това ние сме поискали да ни бждатъ гарантирани тѣзи срѣдства по-добре, като имаме брутото приходи отъ банята — само при тѣзи условия ще дадемъ пари.

Но азъ мога да ви кажа, че одобрявамъ тая политика, която е водило управлението на фонда досега, за инвестирането на срѣдствата на фонда въ такива предприятия. Не говоря за разхищенията съ осигурителнитъ марки.

А. Неновъ (раб): (Казва нѣщо)

Министъръ Г. Петровъ: Вие приказвате легенди, както всѣки пътъ приказвате легенди. Азъ ще ви кажа къде сж отпуснати заеми. — Та азъ одобрявамъ и дори самъ бихъ препорѣчалъ на Съвета на труда да разреши тая система, защото искаме да пласираме въ трайни инвестиции капиталитъ на фонда, тѣй като тамъ тѣ ще бждатъ по-сигурни и по-доходни. Въ пенсионния фондъ паритъ сж давани за други работи, и сега ще видите, защо сж давани.

Но, г. г. народни представители, не трѣбва да се изпуска изъ предъ видъ още и това, че отпуснатитъ отъ фонда „Обществени осигуровки“ заеми сж все въ връзка съ безработицата. И тѣзи господа (Сочи работницитъ) напразно вдигатъ шумъ. Сумитъ сж отпуснати за намаляване на безработицата.

А. Бояджиевъ (раб): Даже на популярни банки.

Министъръ Г. Петровъ: Отпуснати сж 80.000.000 л. на държавнитъ желѣзници за довършване на желѣзопътната линия Раковски—Мастанли, за да се даде възможность да се пласира работнически трудъ. Отпуснати сж на Софийската община 7.000.000 л. за постройка на работническа баня въ Ючъ-Бунаръ. Отпуснати сж на Габровската община

1.700.000 л. сжщо за баня, а Габрово е работнически центъръ. И най-сетне отпуснати сж на Съюза на популярнитъ банки 3.000.000 л. за занаятчийския музей; а, както знаете, въ този фондъ участвуватъ съ своитъ вноски и занаятчиитъ. Срецу този последенъ заемъ на Съюза на популярнитъ банки е ипотекирано голѣмото здание на съюза, което се намира на площадъ Славейковъ. Азъ предпочитамъ паритъ на фонда да бждатъ давани въ заеми, гарантирани съ такива ипотеки, отколкото да се даватъ подъ формата на осигурителни марки на Индустриална банка или да се разхищаватъ за други цели. (Пререкания между Петко Стоевъ и С. Мошановъ) Вие, г. Стоевъ, недейте се излага съ такива несъстоятелни възражения за целитъ на вашата демагогия. Вие сте интелигентенъ човѣкъ — оставете другъ да ги прави. Не можете да говорите така. Инвенстициитъ, които целятъ да подобрятъ положението на работницитъ, а инвестициитъ, които ставатъ съ целъ да се запазятъ фондовитъ срѣдства, вие трѣбва да ги одобрявате. Нима мислите, че можемъ да туримъ всички срѣдства на фонда, всички 500.000.000 л., съ които фондътъ разполага, само за подпомагане на безработнитъ и да ги дадемъ на васъ?

А. Бояджиевъ (раб): На безработнитъ.

Министъръ Г. Петровъ: Какво ще остане тогава за другитъ грижи — за майчинство, за болестъ, за злополука и т. н.? Ами фондътъ си има предназначение. Фондътъ има различни смѣтки, които сж точно опредѣлени. И, както ви казахъ, има едно съображение: да не се допуска разхищаването на сумитъ на фонда, за да не го видимъ въ едно положение на изчерпване. Ние повече грижи трѣбва да полагаме за тоя фондъ и въ сжщностъ повече грижи полагаме отъ васъ, защото вашитъ грижи за работницитъ сж лице-мѣрни. (Ржкоплѣския отъ мнозинството)

А. Неновъ (раб): Вашитъ грижи сж много добри въ полицейскитъ участъци!

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ за безработицата може да се подраздѣли. Той има, както казахъ, две страни; има грижи за частичната безработица, която се явява вследствие на особенитъ условия на производството, която се явява сезонно и която е грижа на фонда „Обществени осигуровки“. За удовлетворение на нуждитъ въ това отношение, за работницитъ, които сж участници въ фонда „Обществени осигуровки“, въ бюджета на самия фондъ сж предвидени 7 милиона лева. Съ тия 7 милиона лева ние ще подпомогнемъ работницитъ тѣй, както постановява законътъ за общественитъ осигуровки.

Миналата и по-миналата години сж отпуснати помощи само на работницитъ отъ ония индустрии, за които нѣма мъртавъ сезонъ. Сега, както ви е известно, по мое предложение, постоянното присѣствие на съвета на труда реши да се отпуснатъ временни помощи и на ония работници, които участвуватъ въ индустрии съ мъртавъ сезонъ. Нѣма съмнение, това съвсемъ не е достатъчно. Министерскиятъ съветъ е сезиранъ съ единъ проектъ за облекчение положението на безработнитъ, като ще се потърсятъ нѣкои нови ресурси, нови източници, безъ да се увеличаватъ данѣцитъ, които плаща консоматорътъ. И тоя въпросъ чака своето разрешение. Но и съ тия мѣроприятия ние можемъ да подпомогнемъ, г-да, само тия безработни, които съставляватъ масата на частичнитъ безработни. Ние не можемъ, обаче, да разрешимъ другия, голѣмия въпросъ за общата безработица; тукъ съ материалнитъ сили, които нашата държава има, ние не можемъ да се справимъ. Тая задача не е по силитъ на нашия народъ, на нашето народно стопанство. Ще трѣбва да намѣримъ срѣдства отъ другаде, ще трѣбва да намѣримъ по-голѣми срѣдства. Ще трѣбва да създадемъ предприятия, въ които да се пласира работническиятъ трудъ — безразлично какъвъ е, а не само трудътъ въ тия индустриални предприятия — за да могатъ и ония работници, които вършатъ обща работа, да намѣрятъ препитание.

За осществяването на тая задача ние се мжчимъ да издигнемъ тоя въпросъ, заедно съ другитъ държави, предъ международния форумъ, за да получи тамъ разрешение. Знаете, че съществува инициатива на Международното бюро на труда, което иска въ европейски мащабъ да се занимае и да разреши, споредъ възможности, въпроса за безработицата, защото безработица съществува не само у насъ, а въ цѣла Европа. Въ изпълнение на тая инициатива, правителството възприе една програма на общественни предприятия, която предвижда извършването на маса работи, въ които ще се пласира предимно работнически трудъ. И въ отговоръ на поканитъ, които получихме отъ Международното бюро на

труда, ние представихме една програма, която се състои във извършване на следните работи: (Чете)

„По Министерството на земледелието и държавните имоти: 1) подобрене низината около гр. Видин — започнато вече — за довършването му — 52.000.000 л.; 2) корекция на Провадийската рѣка и отводняване на Софларското и Султанларското блато — 26.000.000 л.; 3) корекция на р. Азмак, до устието ѝ на р. Тунджа, надъ гр. Ямболъ — 15.000.000 л.; 4) отводняване на Карабоазката низина и Месемврийското и Мандренското блато — 35.000.000 л.; 5) корекция на р. Чая — 28.000.000 л. и 6) корекция на р. „Марица“ — 150.000.000 л.

По Министерството на благоустройството: 1) довършване водоснабдяването въ Дели-Ормана и въ 100 села, числящи се къмъ кооперативните водоснабдителни бюра — 120.000.000 л.; 2) за постройка на нови пътища и довършване на започнати такива — 650.000.000 л. и 3) построяване на нови мостове — 70.000.000 л.

По Министерството на железниците и пристанищата: 1) постройка на железопътната линия Макоцево—Карлово—Казандък — 797.800.000 л.; 2) за постройка на железопътната линия Дупница—Горна-Джумая—гръцката граница — 328.700.000 л.; за постройка на железопътната линия Чепино—Якоруда—Неврокоп — 184.200.000 л.; 4) доставка на релсовъ материалъ — 244.600.000 л.; 5) довършване на житните кейови стени въ Варна и Бургасъ, съ по единъ силозъ отъ 20.000 тона—110.000.000 л. и 6) за подвижния мостъ на морския каналъ въ Варна — 20.000.000 л.“

Н. Пждаревъ (д. сг): Ами мостътъ на Дунава?

Министъръ Г. Петровъ: За него ще Ви кажа отлѣлно. (Продължава да чете): „По Дирекцията на пошити и телефонитѣ: строежъ на телефонни, въздушни линии за международни връзки и вътрешна служба; на телефонни станции и автоматически телефонни централи; на кабелна градска мрежа и доставка на усилвателни и високофреквентни уреди; за полагане на кабелъ отъ границата Царибродъ до Свиленградъ — или общо за всичките проекти 3.900.943.000 л.“

Освенъ това, единъ въпросъ, който има международно значение, е въпросътъ за построяване мостъ на Дунава, за който по-рано специално е предявено искане.

П. Напетовъ (раб): Понеже нѣма да ви дадатъ пари, нищо нѣма да направите. Буржоазията не може да се справи съ безработицата.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля, г. Напетовъ!

Министъръ Г. Петровъ: Чакайте, г-да, да ви изложа, докде е стигналъ въпросътъ.

Предприятията, които се изоброяватъ тукъ, сѣ преди всичко отъ голѣмъ националенъ интересъ. Тѣ ще подпомогнатъ стопанското развитие на страната и — което е по-важно за въпроса, който ни интересува — ще погълнатъ цѣлата работна рѣка у насъ. За извършване на тия предприятия ще отидатъ около 15 милиона работнически надници, което означава приблизително 25 хиляди работници, заети въ тия работи презъ течение на 3 години.

Господа! Осъществяването на тая инициатива може да се види на мнозина илюзорно. Ще си позволя да имамъ вѣрата, предъ видъ начина, по който се предвижда да се изпълнятъ тия работи, че наистина въпросътъ, получавайки едно по-голѣмо значение, отколкото вие му давате тукъ, е предметъ на сериозно обсъждане отъ Обществото на народитѣ. Единъ знаменитъ човѣкъ, като Албертъ Тома, който е вложилъ цѣлото си сѣщество, всичката си енергия, дори и личното си достоинство въ разрешението на този въпросъ, не би го предприелъ, ако той нѣмаше шансове за успѣхъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Да му пожелаемъ да успѣе.

Министъръ Г. Петровъ: Да, да му пожелаемъ да успѣе.

П. Напетовъ (раб): Банкеритѣ сѣ на друго мнение.

Министъръ Г. Петровъ: Моля, оставете ме да довърша. — Азъ не зная дали нашата програма, която ние сме представили на Обществото на народитѣ, ще бѣде изцѣло осъществена. Но споредъ мене достатъчно е дори половината отъ нея да се осъществи, за да може да се облекчи положението въ нашата страна. Ние нѣмаме тая безработица, която сѣществва въ Англия и въ Германия; у насъ

нѣма толкова безработни хора, колкото сѣществуватъ въ тия страни процентно — за количествено и дума не може да става. У насъ безработицата нѣма такъвъ масовъ характеръ, нѣма такъвъ постояненъ характеръ, бихъ казалъ; у насъ безработицата е временна и така, както сѣществва, ние бихме могли да разрешимъ не само въпроса за частичната безработица, но да разрешимъ и въпроса въ неговата ширина, когато биха били изхвърлени отъ производството всички хора, които изкарватъ своето препитание съ рѣцетѣ си.

П. Напетовъ (раб): Блажени вѣрующи!

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Напетовъ! Най-после, вразумете се! Въ Парламентъ се намирате!

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Най-после азъ имамъ разбѣнена една кореспонденция съ г. Албертъ Тома по този въпросъ. Позволявамъ си тукъ да прочета последното писмо, което получихъ вчера, отправено отъ г. Албертъ Тома лично до менъ — защото то е отъ извънредна важностъ — за да видите какъ се отнася къмъ този въпросъ г. Албертъ Тома. Съ г. Албертъ Тома ние влѣзохме въ преписка по поводъ завършването на работитѣ по настаняване на бѣжанцитѣ у насъ. Вие знаете, че у насъ руските и арменски бѣжанци, които иматъ нансенови паспорти, се третиратъ по една споголба отъ 1926 г. както българските подданици. Сега, поради намаляване на работата въ предприятията, стана нужна да се съкрати и работническия персоналъ. Поради това, че ние не можемъ да се дебарасираме отъ каквито и да сѣ чувства и не можемъ да не предпочетемъ националния трудъ, естествено е, че господаритѣ на предприятията сѣ пристѣпили къмъ уволняване на работницитѣ отъ чуждъ произходъ. Тая позиция, надлежно ясна предъ отговорнитѣ лица, които представляватъ Нансеновата организация въ България, се одобрява. Имаше, обаче, нѣкои заблуждения, които може да се дължатъ и на интриги, че Министерството на търговията, въ мое лице, поради партийната ми принадлежностъ, провеждало една особена политика. Азъ съмъ длъженъ да протестирамъ срещу ония, които сѣ интригували въ това отношение, и съмъ длъженъ публично да направя една декларация: дебарасирамъ се съвършено отъ чувства и страсти, които въ миналото сѣ могли да водятъ тая или оная партия въ отношенията ѝ спрямо тази или онази държава на реда. Това съображение, тия чувства никога не сѣ ме ръководили въ моята дейтелностъ. Но когато условията на труда въ България ставатъ толкова тежки, колкото ги виждаме днесъ, нѣма съмнение, че азъ, българскиятъ министъръ, ще предпочета българския трудъ предъ чуждия трудъ, . . .

Н. Пждаревъ (д. сг): Независимо отъ коя партия.

Министъръ Г. Петровъ: . . . независимо отъ коя партия, както каза г. Пждаревъ, и че всички съкращения въ работническия персоналъ, които ще трѣбва да станатъ, не могатъ да станатъ преди всичко за смѣтка на българския националенъ трудъ. Нито азъ, нито нѣкой отъ васъ ще се съгласи да стане това и не можемъ да го допустимъ, поради това, че трѣбва да запазимъ сѣществуванието на нашитѣ хора. Но, най-сетне, ние държимъ за тѣзи, които сѣ намѣрили прибѣжище у насъ и се ползватъ отъ гостоприемството ни поради чувството на признателностъ, поради съображения на международни връзки. Ние ги търпимъ по силата на Нансеновата конвенция, която е международно дѣло. Ние винаги сме се отнасяли благосклонно къмъ тѣхъ. Ако, обаче, въпрѣки това животътъ налага да се понесатъ известни жертви, азъ вѣрвамъ, че вие ще одобрите тѣзи мѣрки, които азъ съмъ усвоилъ като министъръ на търговията, а именно — тѣзи жертви, преди да ги понесатъ българи, да ги понесатъ преди всичко онѣзи, които сѣ намѣрили убѣжище въ нашето отечество.

Та по този поводъ г. Албертъ Тома, вънъ отъ официалното представление, което направи, е отправилъ едно писмо лично до менъ, на което азъ отговорихъ и на свой редъ получихъ отъ него отговоръ съ следното съдържание: (Чете)

„Г. министре! Вънъ отъ официалния отговоръ, който дължа на писмото Ви, относно руските и арменски бѣжанци въ България, които сѣ днесъ въ безработица, държа да Ви благодаря лично за Вашия отговоръ. Вие знаете привързаността ми къмъ вашата страна. Вие знаете съ какво дълбоко внимание следя всичките нейни усилия. Азъ разбирамъ отлично всичките мъжнотии, които вие изпитвате въ този часъ вследствие на икономическата

криза и, въпреки на възможното, ще бъде радостен да подпомогна Вашето начинание.

„Ще ми позволите ли да Ви занимам с един въпрос, който е особено близко до сърцето ми и който се отнася до обществените предприятия във Европа?

„Вие знаете, без съмнение, всичко онова, което азъ правя от няколко месеци, въ съгласие с моите приятели от Обществото на народитѣ, за да ускоря въ този моментъ реализирането на голѣмитѣ обществени работи, които, като ще подобрятъ икономическия животъ на странитѣ, които ще ги предприематъ, ще дадатъ възможностъ да бъдатъ заети известно число безработни. Това начинание, което последователно биде одобрено отъ комисията за проучване на европейскитѣ съединени щати и отъ събранието на Обществото на народитѣ, е стигнало вече до създаването, следъ организирането на съобщенията и транзита, на единъ комитетъ за проучване на въпроситѣ за национални съоръжения и обществени работи, който комитетъ е решилъ да действа бързо, чрезъ отправянето на единъ циркуляръ до всички правителства, за да събере проектитѣ за общественитѣ предприятия, които тѣхнитѣ държави възнамяватъ да реализиратъ, но сѣ ги изоставили засега, вследствие липсата на срѣдства.

„Желаещъ да основа моитѣ предложения до комисията за изучаване на европейския съюзъ върху една документирана и солидна база, азъ, отъ своя страна, предприехъ презъ лѣтото на 1931 г. една бърза анкета съ цель да доставя на комисията една първа серия отъ проучвания върху общественитѣ предприятия, посочени отъ европейскитѣ държави и чрезъ която анкета да се оправдае апелътъ за интернационаленъ кредитъ. Българското правителство отговори на тази анкета съ една телеграма отъ 15 юний т. г., която азъ помѣстихъ въ мемоара до комисията за проучване европейския съюзъ. Впоследствие българското правителство отговори на циркуляра на комисията за проучване на публичнитѣ работи и национални съоръжения, като посочваше на работи за сключаване желѣзницитѣ, постройката на мостъ върху Дунава и пр.

„Азъ виждамъ въ Вашето писмо, че Вие особено настоявате за международното уреждане на работитѣ и върху интереса, който тѣ представляватъ отъ гледна точка на безработнитѣ. Тѣзи две точки сѣ особено близки до нашитѣ сърца — на Международното бюро на труда.

„Въ този духъ, азъ ви изпращамъ единъ трудъ отъ моя приятелъ, французкитѣ икономистъ“ еди-кой-си и т. н.

Тамъ има една програма за съгласуването на тѣзи обществени предприятия и говори върху тѣхъ.

Г. г. народни представители! Писмото на г. Албертъ Тома, така редактирано, съ това топло чувство написано, е едно свидетелство, че въпросътъ за предприемане на международни обществени предприятия, за организирането съ международенъ кредитъ на предприятия въ отдалѣнитѣ страни, е повдигнатъ и върви добре. Какво разрешение той ще получи, ние не можемъ да предвиждаме отъ днесъ. Но, въ всѣки случай, въпросътъ за безработицата е сложенъ предъ канцеларитѣ на европейскитѣ държави. Сложенъ е не отъ господата отъ лѣво, сложенъ е отъ ония, които разбиратъ, че въпросътъ за безработицата, че въпросътъ за положението на работническата класа не е единъ въпросъ само на работническата класа и грижитѣ за нея не сѣ само монополъ на комуниститѣ, а той е преди всичко единъ дългъ на човѣкъ къмъ човѣкъ — така се схваща това въ европейскитѣ държави. (Възражения отъ работницитѣ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Не само тая инициатива, но грижитѣ на всичкитѣ правителства въ това отношение сѣ насочени къмъ премахване на мѣнотинитѣ, които икономическата криза създава за различнитѣ съсловия на народа. Грижата за работническата класа не е само монополъ, както казахъ, на Комунистическата партия. Работническата класа не може да бъде откъсната отъ народа, тя не може да бъде взета изолирано. Ние полгаме грижи за нея съ малкитѣ срѣдства, съ които разполагаме — ние предвиждаме срѣдства въ фонда за обществени осигуровки. Завчера, когато се гласува законътъ за картелитѣ, ние предвидихме една норма за защита на работническата надница, за защита на работническия трудъ. И ние ще предприемемъ и нови мѣроприятия. Ние ще вървимъ, и всички въ свѣта ще вървятъ изъ тоя пътъ на грижи за работническата класа, защото разбираме, че мирътъ и цивилизацията могатъ да бъдатъ запазени само когато се запази социалната солидарностъ между всичкитѣ слоеве на това общество. (Ръжоплъскания отъ мнозинството) Ние, правителството на Народния блокъ, се въодушевяваме отъ тая политика и нѣма да оставимъ, при въз-

можноститѣ, съ които разполагаме, на тѣзи (Сочи работницитѣ), които търсятъ само клиентела за своята партия, изключителното право да се грижатъ за подпомагане на работницитѣ. Дѣлото на работническата класа въ България на насъ е по-близко, отколкото на тия (Сочи работницитѣ), които сѣ маскирани негови защитници. (Ръжоплъскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стаматъ Ивановъ, да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министра.

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Г. министърътъ говори часъ и нѣщо по въпроса за безработицата и го сведе дотамъ, че изкара, какво въ нашата страна едва ли не нѣма никакви безработни! Той каза, че у насъ имало 25 хиляди души безработни и то не постоянно безработни, а безработни по силата на сезона.

Министъръ Г. Петровъ: Моля, не спекулирайте. 25 хиляди души, азъ казахъ, сѣ осигуренитѣ при фонда. Точна статистика за безработнитѣ въ този моментъ нѣма, защото тѣ постоянно се движатъ. Сега имаме регистрация, но още точна статистика не може да има.

С. Ивановъ (раб): Що се отнася до фактическото положение на работницитѣ не само въ нашата страна, а въ всички капиталистически страни, никѣде абсолютно точна статистика нѣма. Докладътъ на г. министра по този голѣмъ въпросъ, въпросътъ за безработицата, е стѣкменъ така, щото да подцени тоя въпросъ до минимумъ, да каже, че въ нашата страна нѣма безработица. Докато той не прави голѣмъ въпросъ отъ безработицата, отъ друга страна веднага се преметна въ Международното бюро на труда, начело съ представителя на империалистическитѣ държави Албертъ Тома, за да прави политика предъ външните империалисти да отпуснатъ заемъ по подобие на бѣжанския, за да се строи мостъ надъ Дунава, т. е. когато на безработнитѣ не може да се даде хлѣбъ, да се готвятъ за войници, за пушечно месо противъ рускитѣ работници и селяни.

Отъ мнозинството и стовориститѣ: Хайде-де-е-е!

С. Ивановъ (раб): Това е то разрешението на въпроса за безработицата отъ гледище на буржоазията, отъ гледище на всички капиталистически страни. (Глъчка)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Понеже въпросътъ има грамадно значение, понеже въпросътъ интересува съ хиляди гладувачи въ настоящия моментъ, азъ не съмъ доволенъ отъ този отговоръ на г. министра (Възражения отъ мнозинството) и затова обръщамъ питането си въ запитване.

Н. Гавриловъ (нац. л): Колкото по-зле, толкова по-добре, споредъ вашата максима.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ съмъ доволенъ, че Вие не сте доволенъ, защото ако Вие бѣхте доволенъ, щѣхъ да бъда и азъ съ вашитѣ разбирания на въпроситѣ, а вашитѣ разбирания азъ не желая да имамъ.

С. Мешановъ (д. ср): Нека се обърне това питане въ запитване, но при условие, че ще се разгледа следъ ваканцията, за да можемъ да се изкажемъ всички по тоя въпросъ.

И. Симеоновъ (д): (Къмъ работницитѣ) Министъръ Йордановъ строи мостъ при с. Пудрия, Врачанско. Има си хасъ да цели съ това да преследва рускитѣ работници!

С. Ивановъ (раб): Г. председателю! Казахъ, че не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра и че обръщамъ питането си въ запитване.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Добре.

Пристапваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — докладъ на комисията по ревѣрка на изборитѣ — продължение разискванията по избора въ Орѣховската избирателна околия.

Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Ангеловъ.

И. Ангеловъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ вчера насамъ се разглежда орѣхов-

ският избор. Комисията по проверка на изборите реши да се касира орфховският избор. Вчера Народното събрание, за голямо съжаление, до 12 ч. вечерта се занимава с този въпрос и днес пак продължава да се занимава.

Г. г. народни представители! Според моето разбиране, когато е въпрос до разглеждане на изборите, народният представител става съдия. И затова днес, когато ние разглеждаме правилността на избора в Орфховската колегия, безспорно, ние играем ролята на съдии, съгласно избирателния закон. Защо в избирателния закон е казано, че по правилността на изборите за народни представители само Народното събрание има право да се произнесе, когато по изборите за окръжни съветници, по изборите за градски и селски общински съветници се произнасят окръжните съдилища. Специално по изборите за народни представители законодателят е дал правото на Народното събрание да бъде съдия. Така щото, по силата на избирателния закон, ние днес, когато разглеждаме правилността на избора в Орфховската колегия, ще действаме като съдии.

По избора в тая колегия, според мене, има два съществени въпроса. Първият въпрос е преюдициален; той е, който се предвижда в чл. 124 от избирателния закон, т. е., когато има констатации за правилността на избора, трябва да се даде възможност, както на констататора да представи своите доказателства, така и на противната страна да представи и тя своите доказателства. Вторият въпрос е вече въпросът по същество.

Обаче преди да пристъпим към разглеждане на въпроса по същество, относно правилността на избора в тая избирателна колегия, аз ще се спра на първия въпрос, а именно на преюдициалния въпрос. А той е, че по този избор има едно съществено неизпълнение на избирателния закон, който, според моето разбиране, народното представителство трябва да го спазва в неговата повелителност. Какво казва чл. 124 от избирателния закон? Той иска равнопоставяне що се отнася до констататора и до противната страна в изборната колегия.

Пита се: защо не се изпълни предписанието на председателя на Народното събрание, който беше препратил искането на народните представители, които са избрани, да се разпитат свидетелите от съдията-следовател? Ония г. г. народни представители, които в комисията имаха възможността да се изкажат, поддържат, че е право на съдията-следовател да каже, кои свидетели той може да разпита и кои свидетели може да не разпита. Г. г. народни представители! Аз не мога да се съглася с този възглед, защото съмтам, че съдията-следовател, що се касае до разпита на свидетелите по разни нарушения в дадената избирателна колегия, изпълнява само функцията на мандатарь на Народното събрание. Той не може да разглежда въпроса по същество, а е длъжен да изпълни предписанията на чл. 124, респективно да изпълни делегацията, която Народното събрание му възлага да изпълни по разпитването на свидетелите. Съдията-следовател няма правата, които има по обикновените процеси, по които, ако има да се разпитват 20—30 души свидетели все по едно обстоятелство, той да може да каже: „Ще разпитам само двама—трима“, и да разпита само ония, които му се случат под калема. Това, г. г. народни представители, е недопустимо при случаите, когато съдията-следовател изпълнява една делегация.

Независимо от това, трябва да бъде запазен принципът на равнопоставянето, от който се ползват страните в един процес. Ако на г. г. констататорите е позволено и им се дава възможност да посочат 500—600 души свидетели и всички да се разпитват, защо противната страна да няма право да представи за разпит поне $\frac{1}{4}$ от броя на свидетелите, които констататорът е посочил? В това отношение, г. г. народни представители, комисията по проверка на изборите е направила опущение, което тя не трябва да направи, съгледъ на чл. 124 от избирателния закон. По мое разбиране, комисията трябва — както се искаше и както се настояваше — да изпрати повторно на съдията-следовател преписката, за да доразпита той всичките свидетели, които са посочени в жалбата на народните представители, които са противна страна на констататорите.

Аз съмтам, че когато този въпрос се обсъжда сега в пленума, пленумът е господар да се произнесе, дали е правилно становището на комисията по проверка на изборите, която е счела действията на съдията-следовател за редовни. Тук, в пленума, ние можем да коригираме това становище на комисията и да изправим грешката било с назначаването на анкета, било с изващането на книгата по избора в тая колегия наново

на съдията-следовател, за да доразпита всичките свидетели, които са посочени от противната страна на констататорите.

Г. г. народни представители! Чл. 124 от избирателния закон, по моето разбиране, е свещен член. Той пресича възможността да може да се посъга върху дадени избори и дава право на народните представители да се бранят с законни средства. Ако ние, народните представители, които сме законотворители, не спазваме този член от закона, като процедираме сега по особен начин, и не се охраняваме с онези права, които чл. 124 от избирателния закон ни дава, утре ще бъдем зле засегнати. Процедираме ли по този начин, както сега, утре няма да се даде възможност на народния представител да се отбранява от атаките на недобросъвестни констататори или на заинтересовани лица в дадени избори.

Ето защо, г. г. народни представители, по първия въпрос аз съмтам, че народното представителство ще трябва да се съгласи с повеленията на чл. 124 от избирателния закон и да нареди да се изпълнят формалностите по него. Иначе, това право, което, по силата на чл. 124 от избирателния закон, се дава на народния представител, е накърнено — не се дава абсолютна никаква възможност на народния представител да се брани и по този начин суверенитетът на народния представител е погасен.

Председателстващ Н. Шопов: (По повод раздаването на брошура по амнистията в пленума от работническата парламентарна група) Г. г. народни представители от работническата партия! В пленума не могат да се разнасят брошури. Могат да се разнасят само законопроекти и то когато са съобщени от председателството. Не можете да обърнете пленума на арена за агитация на Работническата партия.

Продължавайте, г. Ангелов.

И. Ангелов (нац. л. о.): По втория въпрос, г. г. народни представители, по въпроса за съществото на този избор, понеже аз съм член в комисията по проверка на изборите и съм член в подкомисията, аз имам възможност непосредствено и в най-малките подробности да взема участие по разглеждането на орфховския избор в тази подкомисия. И, г. г. народни представители, аз не мога да отрека, че по отношение на известни секции аз лично сам си дадох съгласието — както и моите другарь г. Бръшлянов си даде съгласието — за касирането на изборите в 18 села, по които има възбудени следствени дела. За 14 секции, тъй да се каже, в комисията се констатира, че имало нарушения.

Докладчик Г. Калънов (д): За изборите в 22 села има следствени дела, а за 17 секции решихме да се касира изборите.

И. Ангелов (нац. л. о.): Аз твърдя, че не са 22 села, а са 18, ...

Докладчик Г. Калънов (д): Решихме да се касира изборът в 17 секции.

И. Ангелов (нац. л. о.): ... от които само за изборите в четири села не се съгласихме с онова, което се констатира в следственият дел. Според моето разбиране, останала само 14 секции от Орфховската избирателна колегия, по изборите на които може да става въпрос за касиране.

Сега, г. г. народни представители, това е един съществен въпрос: когато в дадена избирателна колегия има известни секции, изборите в които трябва да бъдат касирани, следва ли от това, че ние трябва да вадим едно аналогично заключение в смисъл, че изборът е опорочен в цялата избирателна колегия.

Г. г. народни представители! Създаването на пропорционална изборна система и особено в последното изменение, което стана в последната сесия на миналата Камара — създаването и на държавна листа — законодателят беше много ясен, без да има нужда да се подчертава в избирателния закон, че касирането на избори в някои избирателни околии се изключва на всяка цена. И там е именно гаранцията в пропорционалната система, че няма вече да се касира един избор англок, ако има опорочение на изборите в някои секции, а може да се касират изборите само в някои секции, ако са опорочени и ако бъдат констатирани. Никъде, нито в духа, нито в разбиранията на избирателния закон не се прозира, че може да става касиране на избор в цяла избирателна колегия. Толкоз повече, г. г. народни представители, че сега имаме вече и друга една връзка с тези из-

бори — то е връзката с държавната листа. И затова аз съмтам, че тук се създава една практика, една процедура твърде много опасна, и то процедура, по която ние ще трябва да бъдем твърде много предпазливи. Особено, г. г. народни представители, трябва да бъдат предпазливи представителите на Земледелския съюз. Особено трябва да бъдете предпазливи вие, представителите на Земледелския съюз — една обществена сила, голъма, когато е на власт, голъма и когато е в опозиция. Вие трябва да пазите буквата и духа на избирателния закон като чити си, защото с вашите постъпки утре вие ще обертете неприятността. Спомнете си колко много в миналото вие сте били подлагани на такива терзания с касиране на ваши избори и най-малко трябва да се очаква от вашата група да настоява с такава настървеност за касиране изборите в цъла една избирателна околия. Разбирам да искате да се касира изборът в известна секция, защото има извършени явни нарушения, но да отивате дотам, че да искате да се касират изборите в цъла колегия — аз не виждам абсолютно никакво оправдание, защото вие нямате подадени контестации за изборите в другите секции, по които да е имало извършена проверка. Когато има основание да стане касиране на изборите да кажем в 10—12—15 секции на дадена околия, която има повече от 45 секции, на какво основание, заради тия 10, 12, 15 секции, ще трябва да подложите още 30 секции на такива изпитания, които вие познавате, когато стават избори?

И. Василев (з): Защо приказвате така бе, г. Ангелов? От 34 секции, в 20 има извършени нарушения.

И. Ангелов (нац. л. о): Г. г. народни представители! Аз най-малко можех да очаквам, че по този въпрос може да се правят възражения, защото, даже да се съглася с Вас, г. Иван Василев, че действително от 34 секции, има извършени нарушения, да кажем, в 14—15 — по-малко от половината — защо вие ще поставите и хората от другите секции на нови изпитания в изборната борба?

Нъкой от земледелците: Самият народъ желае избори.

И. Ангелов (нац. л. о): Аз не намирам никакво логическо оправдание на това.

И. Василев (з): Ама какво искате вие — в половината от околията да се правят избори, а в другата половина да не се правят ли? Сериозно ли поддържате туй положение?

Председателствуващ Н. Шопов (Звъни)

И. Ангелов (нац. л. о): Г. Василев! Аз разбирам, че с създаването на пропорционалната избирателна система, особено с създаването на държавна листа, изключено е касирането на избори в цъли избирателни колегии; може да има касиране на избори в отделни секции, но нъма касиране на избори в цъла колегия.

И. Василев (з): Но нима е имало такива безобразия, каквито сж вършени в Орфховската околия!

И. Ангелов (нац. л. о): То е друг въпрос, г. Василев. Аз там вече не споря с Вас, че има извършени известни работи, но това още не ви дава право да отидете да касирате избора в цъла една колегия. Разбирам да касирате избори в секции, в които сж станали нарушения, секции, в които е било смънено избирателното бюро и по този начин е била измънена волята на избирателя, но съгласно избирателния закон вие нямате право да касирате избора в цъла избирателна колегия. Там е различието между вас и нас. Когато става въпрос за касиране на избор в цъла избирателна колегия, там вече ние твърде много се различаваме и се различаваме основно, защото нито от буквата, нито от духа на избирателния закон може да се заключи, че законодателът е имал за цел да създаде такава именно практика — касиране на избори в цъли колегии.

А. Буков (з): Вънъ ни викаше: „Касирайте!“, а тук така приказваш.

И. Василев (з): Изпълнява другарския си дълг добросъвестно.

И. Ангелов (нац. л. о): Г. Буков! Аз изпълнявам другарския си дълг, изпълнявам обществения си дълг, па изпълнявам и дълг към себе си като народен

представител, защото тази работа утре може да дойде и до моята кожа. Всъки народен представител ще трябва да си отваря очите и да знае какво прави, защото утре може би ще се действува по същия начин и спрямо него. Както ви напомних, вие, земледелците, най-много сте яли попарата на тъзи касираня.

Нъкои от земледелците: 8 години ни касирвахте!

И. Ангелов (нац. л. о): Трябва да се признае, че Демократическият съговор избъгваше касирванията.

Нъкои от земледелците: Как нъмаше да ги избъгва, когато не позволяваше да завървяме листи?

Министър Д. Гичев: Ами троянският избор?

И. Ангелов (нац. л. о): Добре, че ми напомни г. министърът на земледелието за троянския избор.

Вие знаете, че по време на Съговора провърочната комисия бше решила касирането на Муравиева, но управляващите лица тогава не позволиха касирането. Волята и твърдостта на управляващите лица не позволиха да стане това касиране, което нъкои групи от Съговора желаеха. Туй именно трябва да стане и сега. Може на нъкои народни представители да се иска това касиране на избора в Орфховска околия, обаче правителството трябва да застане твърдо на своята позиция и да не позволи тоя начин на действие.

С. Митков (з): Но вие забравяте, че Съговорът е произвел тия избори и сега е в опозиция. Тъ не сж наши избори.

И. Василев (з): Вашият избор в Старозагорска околия, откъдето вие бхте избран, бше ли провърнен от миналото Народно събрание?

И. Ангелов (нац. л. о): Г. г. народни представители! Аз съмтам, че народното представителство в никой случай не може да се съгласи да бже касиран изборът в цълата колегия. Нито по текста на избирателния закон, нито по духа му това може да се иска. Касиране може да стане само на изборите в дадени секции, за които се доказва явно, че сж станали нарушения. Но касиране избора за цълата околия е недопустимо.

Не се даде възможност на противната на контестаторите страна — на заинтересуваните народни представители — да доставят всички онъзи доказателства, които по силата на чл. 124 от избирателния закон им се позволява да доставят. Съдията-следовател си е позволил да преценява по същество заявлението на противната страна. Аз съмтам, че съдията-следовател с този свой начин на действие е нарушил своята служебна обязаност; съдията-следовател нъма право да дава мнение по избора, той само ще разследва по факта — да, не. Там е именно прекалеността на този съдия-следовател. По силата на закона не се иска мнението на съдията-следовател. Той разследва фактите, а мнението ще го дадем ние: провърочната комисија и пленумът на Народното събрание. Съдията-следовател ще даде само фактите, които ще бъдат разгледани от нас. Ето защо, аз съмтам, че се е извършило едно флагрантно нарушение, като не се е дало възможност, по силата на чл. 124 от избирателния закон, на заинтересуваните народни представители да се самоотбраняват против атаките, на които сж изложени от контестаторите.

Аз съмтам, г. г. народни представители, че всъки един народен представител, когато ще вдига ръка, ще трябва по съвѣст да си каже дали е изпълнена тази формалност или не е изпълнена.

Г. г. народни представители! Аз съм в Народното събрание от 20 години насам и съм виждал какъдни групи сж се гърчили, когато сж искали да ги касират, а други партийни групи сж се наежвали. Недейте да си промъняме ролите, като сме си смънили мѣстата. Нека и когато сме в опозиция, и когато сме на власт пазимъ избирателния закон, защото той е необходим за запазване парламентаризма.

И. п. Рачев (з): Тоя избирателен закон трябва да се пази преди изборите и по време на изборите.

И. Ангелов (нац. л. о): Ще трябва най-напред да се пази избирателният закон, който е основата на нашия парламентаризъм.

Ето въз основа на тия мои разбирания, които изказах пред вас, г. г. народни представители, аз съмтам, че вие ще трябва да се съгласите да се повърне изборното дѣло на сѣдната-следовател, за да разпита всички свидетели, посочени от противната страна. Не се ли съгласите съ това мое предложение, то приемете да се касират само отдѣлни секции, но въ никой случай не касирайте избора въ цѣлата избирателна колегия, защото това не се допуска отъ избирателния законъ. (Ръкоплъскания отъ сговориститѣ и обединенитѣ националиберали)

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Браво! — Хубаво говоришъ, но не вѣрвамъ да си убедилъ нѣкого, освенъ, може би, Иванъ Симеонова.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Коста Лулчевъ.

К. Лулчевъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ дългитѣ дебати, които станаха по орѣховския изборъ, много отъ въпроситѣ сѣ изяснени и не е потребно наново нито да се дообясняватъ, нито да се повтарятъ.

Ние смѣтаме, че съ разглеждането и утвърждаването на изборитѣ отъ Народното събрание се закѣснѣ твърде много. Една отъ първитѣ работи на новото Народно събрание бѣше тая: оше въ първитѣ свои заседания да започне разглеждането на изборитѣ и въ единъ периодъ съ 20 дни или месецъ, колкото щѣше да бѣде потребно, изборитѣ да бѣха разгледани и утвърдени. Трѣбва да се изостави практиката да се заседава въ Народното събрание съ неутвърдени избори и да не се занимава Събранието въ нѣколко сесии съ своитѣ избори. Старата практика позволяваше дори да изтече цѣлиятъ законодателенъ периодъ на Народното събрание, безъ да бѣжатъ разгледани и утвърдени изборитѣ му. Ние смѣтаме, че първата работа на едно новоизбрано Народно събрание е да разгледа и утвърди своитѣ избори. Само следъ разглеждането и утвърждаването на изборитѣ си Народното събрание е конституирано. Въ това отношение ние сме се твърде много забавили, защото сега, въ края на първата половина отъ редовната сесия, ние трѣбва да се занимаваме съ разглеждането на изборитѣ, когато, струва ми се, времето е твърде ценно и трѣбва да се употребѣи за други по-належащи, по-важни, по-натегнати голѣми обществени и стопански въпроси.

Ние считаме, че отношението на народния представителъ къмъ изборитѣ трѣбва да бѣде продиктувано отъ онова разбиране, което ще си състави отъ разкрититѣ и доказани данни въ препискитѣ и дѣлата по изборитѣ. Никакви други съображения не бива да влияятъ на народния представителъ при разглеждането на изборитѣ, защото въ тоя случай Народното събрание действително е единъ сѣдъ, а народниятъ представителъ — единъ сѣдия. Като поставяме тѣй въпроса, ние считаме, че трѣбваше къмъ всички ония избори, по които имаше подадени констатации, по които въ подкомиситѣ и въ комисията се установиха нарушения и беззакония, да се отнесемъ съ една мѣрка. Всички избори, по които се установиха нарушения, трѣбваше въ съзнанието на народния представителъ, да бѣдатъ опредѣлени като нередовни избори и въ такъвъ случай вотътъ на Народното събрание, гласътъ на народния представителъ щѣше да бѣде правиленъ и законно обоснованъ. Ние преминахме досега много избори. Повечето отъ тѣхъ, да не кажа всички, се утвърдиха, съ изключение на нѣколко, по които бѣха касирани изборитѣ въ отдѣлни секции. Който е участвувалъ въ заседанията на комисията и който е следилъ докладитѣ по изборитѣ тукъ, той знае, че по нѣкои отъ изборитѣ, които минаха досега и се утвърдиха вече отъ Народното събрание, сѣщо така бѣха констатирани нарушения. Мога да кажа — безъ да искамъ да мѣримъ нарушенията съ нѣкаква мѣрка, да ги считаме по-голѣми или по-малки — че все пакъ достатъчно много нарушения се констатираха и по други избори. Така бѣше по харманлийския изборъ, така бѣше по поповския изборъ, така бѣше и по редица други избори, които се разгледаха и утвърдиха. Комисията, обаче, по орѣховския изборъ внася предложение за касирането на цѣлия изборъ. Не зная какви мотиви сѣ влияли, за да се разпредѣлятъ нередовнитѣ и опорочени избори на категории, за да бѣдатъ едни отъ тѣхъ утвърдени, а други да не бѣдатъ утвърдени. Но като се поставя предъ насъ това предложение на провѣрочната комисия, ще искамъ да се спра накратко върху него.

Ние не ще вдигнемъ ръка за утвърждаването на изборъ, въ който се установятъ нарушения. Азъ мога да деклари-

рамъ — и това е известно — че ние сме едни отъ тия, които най-много сме се застъпили за изборнитѣ свободи на българския гражданинъ, и сме ги пазили. И тоя, който има изградено въ душата си съзнанието, че свободата на българския избирателъ е света и че, като света, тя трѣбва да се пази, той ще вдигне ръка за утвърждаването на изборъ, по който се установи нарушение или погазване на тая свобода. Струва ми се, тая декларация е достатъчна.

Мене ме интересува, обаче, предложението на комисията за касирането на орѣховския изборъ и отъ друго едно гледище. Не само въ това Народно събрание и въ тая сесия, но откакъ пропорционалната изборна система съществува у насъ, отъ 20 години насамъ, този изборъ е първиятъ, за който се иска изцѣло касиране. И затова, г. г. народни представители, ние много държимъ и бихме желали — понеже такъвъ въпросъ, при 20-годишното вече съществуване на пропорционалната избирателна система, за пръвъ се поставя въ нашето Народно събрание — да се отнесемъ къмъ въпроса и сериозно и спокойно. Не мисля, че е случайно, гдето досега не е имало предложение на Народното събрание за касиране на единъ изборъ изцѣло. Не само цѣлиятъ духъ на избирателния законъ — при пропорционалната система — не е такъвъ, но и въ самия текстъ на избирателния законъ никжде не се говори за едни подобни касирания. Нѣщо повече — никжде въ закона не се говори за допълнителни избори. Може това да е опущение — и сигурно е — но фактъ е, че избирателниятъ законъ, който е претърпѣлъ толкова много и голѣми измѣнения, не съдържа, отъ момента на създаването му на базата на пропорционалната система и досега, текстъ, който да урежда тази материя.

И. п. Рачевъ (з): Широкиятъ ужъ го редактираха!

К. Лулчевъ (с. д): Прегледайте цѣлия избирателенъ законъ и не ще намѣрите никжде текстъ, въ който да се говори за касиране на избори изцѣло и за допълнителни избори. Избирателниятъ законъ признава само нестанаши избори въ отдѣлни секции въ първия изборенъ день, които се повтарятъ на следния недѣленъ день и които, ако и тогава не станатъ, изборътъ въ колегията се счита станалъ и безъ тѣхъ.

Нѣкой отъ мнозинството: Тогава защо е провѣрката на изборитѣ?

К. Лулчевъ (с. д): Моля, ще ви кажа. — Азъ не поставямъ въпроса, за да споря, г. г. народни представители. Азъ поставямъ въпроса, за да бѣде разясненъ. Защото ако сега решимъ касирането изцѣло на единъ изборъ, ние слагаме началото на една практика, която ще бѣде едно указание за тѣзи, които ще дойдатъ следъ насъ въ бѣдещитѣ Народни събрания. Тѣ ще се справятъ съ нашитѣ решения, тѣй както ние въ практиката и въ дейността си се справяме съ практиката и решенията на миналитѣ Народни събрания.

Г. г. народни представители! Въпросътъ не е дребенъ. Избирателниятъ законъ познава замѣствания на народни представители и посочва по кой начинъ става това замѣстване. При пропорционалната изборна система избирателниятъ законъ допуска въ всѣка листа да има замѣстници-кандидати: когато единъ народенъ представителъ, по причини установени въ закона, престане да бѣде такъвъ, той бива замѣстванъ отъ подгласника. Друго избирателниятъ законъ не познава. И отъ това се създаватъ мъжнотитѣ. Азъ не искамъ да кажа, че касирания не могатъ да ставатъ; азъ не бихъ могълъ да кажа, че и допълнителни избори не могатъ да ставатъ. Азъ искамъ, обаче, да кажа, че нашиятъ вотъ, нашето разбиране, нашето тълкуване днесъ ще има силата на законъ, защото този въпросъ не е установенъ и разясненъ въ избирателния законъ. Ето, тѣй поставямъ азъ въпроса за себе си. Но ако преминемъ къмъ текста на избирателния законъ, ще трѣбва наистина да признаемъ, че той допуска касирания на избори въ отдѣлни секции.

Що се отнася до произвеждането на избора въ Орѣховската околия, до фактитѣ, които се изнесоха, струва ми се, че нѣма какво много да се каже. Г. г. народнитѣ представители чуа отъ устата на избранитѣ депутати, чийто участъ се решава, чийто изборъ се касира, че има извършени нарушения въ избора. И азъ мисля — и това е истината — не може да се поддържа, че нѣма нарушения. Нарушения въ избора има. Сѣщо така е истина, че има и секции, където нѣма извършени нарушения, и насилия нѣма. Подкомисията, когато разглеждаше избора и който

имаше всичката възможност да провери и установи всичко по избора, спазвайки духа на избирателния закон, се спираше върху произвеждането на избора в отделни секции. Вие знаете, че всички избори се произвежда по секции и всяка секция за себе си е самостоятелна; дори в едно и също населено място всяка отделна секция за себе си самостоятелно произвежда избор. Затова може да има случаи в една секция от дадено населено място изборът да бъде произведен спокойно, без нарушения, а в друга секция на същото населено място изборът да бъде произведен при нарушения. И подкомисията, разглеждайки всички книги по избора, е намерила, че действително има нарушения в отделни секции. Комисията, обаче, решава: понеже нарушения са извършени в много секции, приема, че такива може да е имало и в други секции, видоизменява решението на подкомисията и внася предложение за касирането на избора изцяло.

Азъ мисля, че комисията направи една голяма грешка, дето не даде възможност да бъде приложен чл. 124 от избирателния закон в ония му разпоредби, за които вече толкова пъти тук се говори. Не че заинтересованите страни не са поискали да се възползват от постановленията на чл. 124 от избирателния закон, но тях постановления не са напълно изпълнени и приложени. Азъ считам, че това е едно опущение на комисията; струва ми се, че тя се ръководеше от мисълта по-бърже да свърши с проверката на изборите, по-бърже да привърши и с този избор. Обаче трябва да признаем, че при такова разбиране и решение на комисията, тя забави избора и до днес. И затова сега сме предъ положението: ако не е билъ приложен в цялата му пълнота чл. 124 от избирателния закон, то за да се проверят фактите, за да се провери изнесеното, за да се установят нарушенията, за Народното събрание остава открит въпросът за парламентарна анкета. И ако се стигне до една парламентарна анкета, комисията ще види колко много тя самата забави избора. Във този пункт комисията извънредно зле процедира. Азъ не искам да тълкувам оня факт, който вече се изнесе тук, че преписката по избора, по изричното нареждане на председателя на комисията, по изричната заповед на председателя на Народното събрание, е връщана отново на съдебния следовател, за да продължи следствието и че преписката, на път още, е била върната тук. Не знам кой го е сторил, не знам защо е сторено, но такъв един акт при един избор, за който има предложение да бъде касиран, тръбваше да бъде изобгнат. Най-после Народното събрание може да бъде убедено да вотира касиране изцяло на избора — ще се убедим и ще гласуваме. Но Народното събрание трябва да има всичката възможност да провери фактите и да установи твърдо разбирането си. Всъщност народен представител за себе си трябва да се установи върху това, което той ще гласува. И тук азъ считам, че комисията направи една голяма грешка. Ако комисията беше тръгнала из другия път, както се предлагаше в подкомисията, и следствието щеше да бъде свършено, и всичките сведения, които бяха потребни за народния представител, за да си състави понятието за това, което е било в деня на избора там, и изборът щеше да мине полесно. Ако днес Народното събрание се счете неосвѣтлено по въпроса и поиска да провери изнесените факти или посочените нарушения, като прибегне до парламентарна анкета, естествено е, че това ще отсрочи още повече разглеждането и решаването на избора.

Азъ бѣх длъжен да посоча тѣзи нѣколко моменти въ разглеждането на този изборъ, за да бѣдат тѣ известни.

Г. г. народни представители! Когато се произнасяме по един избор, интереса ни това, което е било, това, което е вършено през времето на избора, но едновременно с това нас ни интересува и това, което ще бъде. Въ връзка с всичките тѣзи въпроси азъ си позволявам да повдигна и друг един въпрос.

Мажоритарията, която създават тия въпроси, е там, че тѣ не са разрешени въ закона и днес ние ще трѣбва да ги разрешаваме. Да допуснемъ, че Народното събрание гласува касирането на избори въ секции въ тая или друга избирателна колегия. Естествено е, че въ такъв случай ще се произведат допълнителни избори въ касираните секции. Да допуснемъ, че Народното събрание гласува касирането на избора изцяло въ една избирателна колегия. Въ такъв случай изникват редъ въпроси за участниците въ избора, за избирателите въ тая избирателна колегия. Нашата избирателна система днес е твърде усложнена — това го знаемъ. Избирателният законъ твърдо установява известни моменти въ производ-

ството на избора, които не могат да бъдат измѣнявани. Напр., единъ обикновенъ моментъ, обаче установенъ, е посочването на избирателните секции — никой не може да отиде да гласува на друго мѣсто. Той ще гласува тамъ, където е опредѣлена и посочена неговата секция. Другъ единъ моментъ е регистрирането и обявяването на листите. Споредъ последното измѣнение на избирателния законъ, 20 дни преди деня на избора се регистрирватъ при Софийския окръженъ съдъ така наречената централна листа, а 14 дни преди деня на избора се регистрирватъ при мировите съдили околийските листи. Между централната листа и околийските листи привидно единение нѣма. Но околийските листи на всички политически организации, групи и партии, са неминуемо съобразени съ централната листа. Нѣма околийска листа, която да не е съобразена съ централната листа. Нѣщо повече: самиятъ избирателенъ законъ потвърждава тая връзка между централната и околийската листи. И ако мировиятъ съдия, при утвърждаване на околийските листи, намери разлика между околийската листа и централната — разлика въ имената на партиите, разлика въ комбинациите, разлика въ други пунктове — той не утвърждава околийската листа. Това показва, че околийските листи са въ пълна зависимостъ отъ централната листа.

За мене се явява сега единъ въпросъ. Касирахме изцяло избора въ една околия. Кои листи ще бъдатъ валидни за допълнителния изборъ, който ще стане въ тая околия? Азъ знамъ, че на въпроса може лесно да се отговори. Но, г. г. народни представители, не трѣбва да изпущаме изъ предъ видъ едно обстоятелство: допълнителниятъ изборъ, където и да става, въ отделна секция или въ цяла колегия, е само едно продължение на генералните избори. Не може другоаче да бъде. Затова е той допълнителенъ, затова той става — за да се провери каква е била волята и настроението на избирателите при генералните, при общите избори. И затуй тукъ сега се явява въпросътъ: кои ще бъдатъ валидните листи при единъ допълнителенъ изборъ? Трѣбва ли допълнителниятъ изборъ да бъде произведенъ при обявените при генералните избори листи и допустимо ли е да бъде произведенъ при други листи, различни отъ ония, които са регистрирани при генералните избори? Ето единъ въпросъ, който не е уясненъ въ избирателния законъ, който избирателниятъ законъ не разрешава, но който трѣбва да бъде разрешенъ, за да бъдемъ наясно.

Н. Пждаревъ (д. ст): Който трѣбва да бъде разрешенъ за тия, които искатъ касирането на избори.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ считамъ — ако е позволено едно скромно мнение да бъде изказано — че допълнителниятъ изборъ е въ пълна зависимостъ отъ генералните избори и че той може да стане само при едно условие — при регистрираните при генералните избори листи.

Н. Пждаревъ (д. ст): Тогава нѣмаше да има касиране на избори.

К. Лулчевъ (с. д): Инакъ не можемъ да допуснемъ и не можемъ да разберемъ какъ ще бъде тоя допълнителенъ изборъ, листите при който ще бъдатъ различни отъ листите при общите избори. При други листи, това ще бъде вече единъ другъ, новъ изборъ. Азъ искамъ, г. г. народни представители, на този въпросъ да обърнатъ вниманието си. Може нѣкой да каже: промѣни въ листите могатъ да станатъ.

Министъръ Д. Гичевъ: При допълнителенъ изборъ не, но при повторение на единъ изборъ — може.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И при допълнителните избори нѣкога, даже при мажоритарната система, кандидатурите се поставяха независимо отъ кандидатурите при общите избори.

К. Лулчевъ (с. д): Това приемамъ напълно при мажоритарната система. Но азъ обръщамъ вниманието ви на това, че нашата избирателна система днес е много сложна и ние не можемъ да действаме така, както сме действували при мажоритарната система. Има нѣщо много знаменателно въ нашия избирателенъ законъ. Прочетете последния членъ на избирателния законъ, сега действащъ, който установява пропорционалната избирателна система. Той казва, че овакантените мѣста на народни представители отъ XV обикновено Народно събрание ще

бждатъ попълвани по разпоредбитъ на сега действащия законъ — т. е. на стария законъ. Азъ свързвамъ тия два пункта и искамъ да намѣря тукъ именно онзи духъ на нашия избирателенъ законъ, на който азъ се спирамъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Когато окръжниятъ съдъ касира единъ общински изборъ...

К. Лулчевъ (с. д): Той е общински изборъ. Тамъ нѣма централна листа.

Д. Нейковъ (с. д): То е съвсемъ друго нѣщо.

К. Лулчевъ (с. д): Между общински изборъ и законодателенъ изборъ не може да става никакво сравнение. Общинскиятъ изборъ е самъ за себе си въ една отделна колегия, въ едно отделно мѣсто.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: То е сѣщото.

К. Лулчевъ (с. д): Законодателниятъ изборъ по нашата избирателна система, г. министре, съ централната листа е вече единъ изборъ...

А. Буковъ (з): Лицата нѣматъ значение за околията. Гласоветъ отиватъ въ централната листа.

К. Лулчевъ (с. д): За нѣкого може да нѣматъ значение.

Министъръ Д. Гичевъ: Централната листа остава сѣщата.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ приемамъ апострофа на г. министъръ Гичевъ — централната листа да не се промѣня. Казвамъ, ако централната листа нѣма да се промѣня, ще бжде ли тя наново обявена при допълнителния изборъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма.

А. Буковъ (з): Ако не ѝ стигнатъ гласове, разбира се.

К. Лулчевъ (с. д): Азъ искамъ да се разясни. Ако централната листа нѣма да бжде промѣнявана, ако тя за допълнителния изборъ ще бжде сѣщата, която е била за общия изборъ, кое е основанието да промѣнимъ околийската листа?

Д-ръ И. Бешковъ (з): Опорочениятъ изборъ.

К. Лулчевъ (с. д): Ето тукъ ги свързвамъ азъ. Считамъ, обаче, че централната листа сѣщо така не може да бжде наново обявявана, защото ако централната листа бжде наново обявена, то значи, че кандидатитъ въ централната листа трѣбва въ опредѣленъ отъ закона срокъ наново да бждатъ кандидатираны. А, струва ми се, избранъ народенъ представителъ, наново не може да бжде кандидатиранъ. Азъ поставямъ тия въпроси, и вие разбирате защо ги поставямъ. Азъ искамъ Народното събрание да бжде освѣтлено по всички тѣзи въпроси, когато ще вдигне гласъ за едно, за второ или за трето решение. Ние трѣбва да знаемъ какво ще правимъ и какъ ще действуваме въ единъ допълнителенъ изборъ. Това е, което имамъ да кажа, и тѣзи сѣ въпроситъ, които имамъ да повдигна по поводъ на този изборъ.

Но, както ви казахъ, г. г. народни представители, за народния представителъ, за кандидата, за обществото, за гражданина стои и другъ въпросъ: имало е насилия и нарушения при произвеждането на миналия изборъ — ще ги има ли при бждещия изборъ? Този въпросъ стои откритъ предъ насъ. Азъ считамъ, г. г. народни представители, че когато народното представителство вдигне гласъ да бжде унищоженъ единъ изборъ поради насилия, поради злоупотребления, поради фалшификации, поради беззакония, сѣщевременно народното представителство издига една повеля: да се спре съ тѣзи фалшификации, насилия и престѣпления.

Д. Нейковъ (с. д): Вториятъ изборъ да бжде образецъ.

К. Лулчевъ (с. д): И тукъ, г. г. народни представители, по този пунктъ нека всички се обединимъ, за да престанемъ за винаги — съгласете се всички съ това — съ едни избори на насилия и беззакония и да туримъ начало на едни избори, които да гарантиратъ свободното проявление на волята на българскитъ избиратели. И това ще бжде като едно начало. Азъ искамъ да бжде изясненъ тоя въпросъ, за да не карате наши колеги тукъ, подиръ идуция изборъ

да дойдатъ да правятъ наново контестации за нарушения въ изборитъ. Г. г. народни представители! Тоя, който ще осѣди насилията въ изборитъ и който ще касира единъ изборъ заради насилия, той пръвъ е длъженъ да гарантира изборната свобода. Само тъй ще имаме свободенъ и спокоенъ парламентаренъ животъ. (Ржкоплѣскания отъ социал-демократитъ и нѣкои отъ лѣвицата)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станъ Ангеловъ.

С. Ангеловъ (д. сг): Г. г. народни представители! По орѣховския изборъ доста много се говори и отъ дветъ страни. Азъ подадохъ заявление, съ което молихъ да се разпитатъ известни свидетели, посочени отъ мене, обаче следователтъ, изглежда, не е намѣрилъ за нужно да ги повика и разпита. Моля да се забележи, че отъ противната страна сѣ посочени и разпитани 600 души свидетели, а отъ наша страна — само 158. Тия свидетели сѣ посочени само отъ 17 села, а отъ останалитъ 21 села, заедно съ Орѣхово, нѣма посочени свидетели, понеже нѣмаше контестации за изборитъ въ тѣзи села. Азъ питамъ уважаемата комисия по провѣрка на изборитъ: отъ где тя се е добрала до сведения, че има нарушения въ тия 21 села, когато отъ тия села не сѣ разпитани никакви свидетели? Азъ бихъ помолитъ г. Стефанъ Цановъ — съжالياмъ, че го нѣма тукъ въ този моментъ — да каже за с. Козлодуй, което вчера се помена, дали той три дни преди избора свободно не е направилъ едно събрание тамъ, безъ да му попрѣчи нѣкой. Така сѣщо бихъ попиталъ г. Петко Декова да каже какви насилия е имало въ с. Кнежа и въ гр. Орѣхово.

Очевидно, решено е да се издаде присѣда срещу насъ днесъ, на 31 декемврий 1931 г. Но преди да стане тога, азъ правя предложение за една парламентарна анкета, която ще установи истината. Следъ това, г-да, правете каквото знаете. (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. г. народни представители! Изчерпани сѣ разискванията по орѣховския изборъ.

Съобщавамъ, че сѣ направени следнитъ предложения.

Предложение отъ народния представителъ г. Георги Говедаровъ, за анкетиране на избора въ Орѣховската избирателна околия.

Предложение отъ народния представителъ г. Иванъ Ангеловъ: (Чете) „Изборътъ на Орѣховската околия да се повърне на орѣховския сѣдия-следователъ да разпита всички посочени отъ народнитъ представители свидетели въ отговоритъ имъ, съгласно чл. 124 отъ избирателния законъ“.

Друго предложение отъ сѣщия и г. Говедаровъ: (Чете) „Да се касиратъ само секциитъ, въ които подкомисиата и комисията по провѣрка на изборитъ въ Орѣховска околия е намѣрила, че има нарушение на избирателния законъ, съгласно доклада на изборната провѣрочна комисия — Г. Калъповъ“.

И предложение на комисията по провѣрка на изборитъ: да бждатъ касирани изборитъ отъ Орѣховската избирателна колегия.

Ще предложа на гласуване най-напредъ предложението на г. Иванъ Ангеловъ: (Чете) „Изборътъ въ Орѣховската околия да се повърне на орѣховския сѣдия-следователъ да разпита всички посочени отъ народнитъ представители свидетели въ отговоритъ имъ, съгласно чл. 124 отъ избирателния законъ“.

Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Н. Пждаревъ (д. сг): Значи, Събранието приема, че следователтъ може произволно да ограничава числото на свидетелитъ. Вие не съзнавате какво вършите.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Силно звѣни)

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Отъ тебе акълъ не щемъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Не отдавате значение на вота си. Това е неуважение къмъ сѣдебната властъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Съ вота се изказва довѣрие и уважение къмъ сѣдебната властъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): И вие ще говорите за уважение къмъ сѣдебната властъ!

С. Мошановъ (д. сг): За баджанака го прави.

Председателстващ Н. Шоповъ: (Силно звъни) Моля, тишина, г-да! Г-да! Ако сте дошли тук да провокирате, тогава продължавайте!

Н. Пждаревъ (д. сг): Не провокираме, г. председателю!

Председателстващ Н. Шоповъ: Предложение отъ народния представител г. Георги Говедаровъ. (Чете) „Изборътъ въ Орѣховската избирателна колегия да бѣде анкетиранъ“.

Които отъ г. г. народнитѣ представители приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събрание не приема.

Предложение отъ народния представител г. Иванъ Ангеловъ. . .

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Ножътъ е вдигнатъ — хайде!

Председателстващ Н. Шоповъ: Какво обичате, г. Сарафовъ?

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Най-накрая позволете и азъ да си кажа думата.

Председателстващ Н. Шоповъ: (Чете) „Да се касиратъ само секциитѣ, въ които подкомисията и комисията по провѣрка на изборитѣ въ Орѣховска околия е намѣрила, че има нарушения на избирателния законъ — съгласно доклада на докладчика на изборната провѣрочна комисия, г. Калъповъ“.

Които отъ г. г. народнитѣ представители приематъ това предложение на г. Иванъ Ангеловъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Които отъ г. г. народнитѣ представители приематъ предложението на комисията — изборътъ въ Орѣховската избирателна колегия да бѣде касиранъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Рѣкоплетскания отъ мнозинството)

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Браво!

С. Мошановъ (д. сг): Парламентътъ умрѣ, да живѣятъ баджанацитѣ!

П. Стайновъ (д. сг): (Къмъ министъръ Д. Гичевъ) Да е честито на баджанака Ви!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): (Излизайки отъ залата) Позоръ! За единъ Вергилъ, опозорихте престижа на цѣлия Парламентъ!

Н. Пждаревъ (д. сг): Парламентъ, който подписва присъдата си. Помнете го!

Х. Родевъ (нац. л): Ако имате срамъ, засрамете се! (Председателското мѣсто заема подпредседателътъ г. Никола Захариевъ)

Н. Кемилевъ (д. сг): Г. г. народни представители! На 31 декемврий 1931 г., когато си отива една стара година и когато вие, Народниятъ блокъ, сте на власт, въ вашия дневенъ редъ е поставена трета точка „Първо четене на законопроекта за закрита на земеделѣца-стопанинъ“. Вергилъ Димовъ не може да търпи, вие гласувахте за него, но вие опозорихте Народното събрание. Вие, които дойдохте въ името на повдигане селското стопанство, вие не изпълнихте своя дългъ. Вие екзекутирахте истината. Позоръ за васъ!

Х. Родевъ (нац. л): Не ви е срамъ!

С. Омарчевски (з): Дневниятъ редъ се отнася за безобразията, които сте вършили.

Н. Пждаревъ (д. сг): Провали се и вашето управление и Парламентътъ. За васъ си спомняме и васъ съжаляваме. (Мнозина г. г. народни представители стоятъ прави)

Председателстващ Н. Захариевъ: Моля г. г. народнитѣ представители да седнатъ по мѣстата си.

И. Василевъ (з): Когато си отива старата година, отива и стара България на насилията и на кървитѣ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Не Ви е срамъ да говорите така, млади човѣче! Отъ единъ младъ човѣкъ се иска повече ентусиазъмъ, повече идеализъмъ. Това може да говорятъ

старцитѣ, но единъ младъ човѣкъ не може да го говори. Азъ искамъ да Ви видя въ полето на творчеството, а не да уреждате лични роднински смѣтки на министритѣ. Това вършите вие.

Председателстващ Н. Захариевъ: Пристъпваме къмъ втората точка на дневния редъ: първо четене на законопроекта за допълнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини.

Моля г. секретаря да го прочете.

Моля г. г. народнитѣ представители да седнатъ по мѣстата си и да пазятъ тишина!

Секретаръ Т. Мечкарски (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 22. Глъчка)

Председателстващ Н. Захариевъ: Г. Рачевъ! Права Ви бележка — вие сте квесторъ!

Д. Ачковъ (нац. л. о): Вземете една камбана отъ „Александъръ Невски“ за възстановяване на реда!

Председателстващ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Василь Димчевъ.

В. Димчевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ думата по този законопроектъ, защото въ сегашния моментъ гражданитѣ отъ гр. Стара-Загора, отъ който азъ изхождамъ, съ особенъ интересъ се отнасятъ както къмъ съдържанието, така и къмъ приложението му въ бъдеще.

Презъ тѣзи дни се разтури Старозагорскиятъ градски общински съветъ. Окрѣжната постоянна комисия, възъ основа на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини, опредѣли лицата за тричленната комисия, която да управлява административно общината до предстоящитѣ избори. Обаче, както се научаваме, г. министърътъ на вътрешнитѣ работи не е съгласенъ касателно състава на тази комисия и предполага, че това именно е поводътъ, или поне, че това е единъ отъ поводитѣ за внасянето на настоящия законопроектъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): И се бърза съ него.

В. Димчевъ (д. сг): Както знаемъ, също такъвъ случай имаше въ гр. Плевенъ. И тамъ се породила такова разногласие между окрѣжната постоянна комисия и г. министъра на вътрешнитѣ работи. Въпросътъ се отнесе въ Върховния административенъ съдъ, който се произнесе въ смисълъ, че съгласно приложението въ закона, въпросъ за разногласие между Постоянната комисия и министъра не може да има. Смеслътъ, съдържанието на закона е, че лицата, които се посочватъ отъ окрѣжната постоянна комисия, тѣ сѣ които трѣбва да бѣдатъ временна тричленна комисия, която ще управлява административно общината до-тогава, докогато се произведе изборъ.

Въ тоя законопроектъ е казано, че въ закона за градскитѣ общини не било казано какъ трѣбва да се постѣпи когато се появи подобно разногласие между окрѣжната постоянна комисия и министъра на вътрешнитѣ работи, кой има правото да опредѣли и назначи тричленната комисия. И понеже имаме такава непълнота въ закона, затова сега се разяснява съответното положение и се допълня въ смисълъ, че, при такъвъ случай, министърътъ ще има думата, че които лица той опредѣли, тѣ ще бѣдатъ тричленна комисия.

Азъ смѣтамъ, че законътъ не страда отъ никакъвъ дефектъ, че въ закона нѣма никаква непълнота. Той е ясенъ. Въ него е казано, че окрѣжната постоянна комисия опредѣля лицата, а министърътъ на вътрешнитѣ работи ги одобрява. И понеже е въпросъ за опредѣляне лица и за одобряване, понятията сѣ много ясни. Положението е тѣй ясно, че не търпи никакво съмнение. И най-сетне, ако има нѣкаква неяснотъ, тази неяснотъ ще се разреши отъ компетентния Върховенъ административенъ съдъ. Положението въ закона е такова, че окрѣжната постоянна комисия ще опредѣли лицата, а министърътъ на вътрешнитѣ работи ще одобри решението или предложението на тази последната.

Б. Ецовъ (д): Въ 1923 г. защо не постѣпихте така, ами разтурихте окрѣжнитѣ съвети и следъ това съ комисии си послужихте въ общинитѣ?

В. Димчевъ (д. сг): Недейте ме предизвиква да влизамъ въ такива спорове. (Възражения отъ демократитѣ)

Ако вие искате чрезъ окръжнитѣ постоянни комисии да ви се представятъ такива лица, каквито вие желаете, можете да ги разтурите; но все пакъ чрезъ комисииѣ трѣбва да ви бждатъ представени тия лица, ако искате действията ви да бждатъ съобразни съ постановленията въ закона. (Възражения отъ демократитѣ) И ви се моля: недейте ме прекъсва; азъ нито обичамъ да прекъсвамъ, нито много ще говоря, за да си кажа разбиранията по законопроекта.

Б. Ецовъ (д): Не трѣбва да изпущате изъ предъ видъ онова, което сте вършили вие презъ 1923 г.

В. Димчевъ (д. сг): За сега извинението ви е, че други били правили това нарушение, та и вие трѣбва да го вършите. Азъ съмъ убеденъ, че ако вие сте на туй, отсамното мѣсто, на лѣвата страна, и би ви се представилъ такъвъ единъ законопроектъ, вие ще излѣзете съ аргументи твърде силни, много настоятелни — въ смисълъ, че законопроектътъ е реакционенъ. Но сега положението е друго и затуй вие имате — какъ да кажа — смѣлостта да ме прекъсвате, да не ми давате възможностъ да си изкажа мисълта.

Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че тоя законопроектъ е резултатъ на едно увлѣчение и бихъ молилъ да не се отива до крайности — законопроектътъ да не се приема. Разбира се, че отъ васъ не може да искаме — или поне азъ не бихъ могълъ да искамъ — тази смѣлостъ, да не приемате законопроекта по принципъ. Ние, оппозицията, можемъ да не го приемемъ, но вие все пакъ ще си го приемете. Въ комисията, обаче, помислете, че вие трѣбва да поправите туй положение, тъй като прокарването на тоя законопроектъ тъй, както е представенъ, не подобава на настоящата Камара. На всички ви, които съставлявате блока, не подобава да възприемате такова едно становище. Защото, г-да, законопроектътъ е, ако щете, съ една тенденция да намали автономията на общинитѣ.

Б. Ецовъ (д): Да, да!

В. Димчевъ (д. сг): Съ законопроекта се накрънява общинското самоуправление. Вие трѣбва да знаете, че автономността на общинскитѣ управления . . .

Министъръ Д. Гичевъ: . . . не се изразява чрезъ тричленни комисии, а чрезъ съвети!

З. п. Захариевъ (з): Бѣше накрънена отъ васъ, сговориститѣ, като разтурихте преди изборитѣ всички съвети, безъ изключение!

В. Димчевъ (д. сг): Моля, моля, недейте ме прекъсва. Не съмъ ви прекъсвалъ никога и затова оставете ме да се изкажа.

Н. Гавриловъ (нац. л): (Възразява нѣщо)

В. Димчевъ (д. сг): Азъ поддържамъ съ всичката сигурностъ, че автономността на общинскитѣ управления е единъ конституционенъ принципъ у насъ. Щадете го, дръжте за него, пазете го, защото ще дойде редъ, когато ще почувствувате, че премахването отъ ваша страна тая автономностъ е единъ пасивъ въ вашето управление. Защо? Защото споредъ чл. 3 отъ конституцията административното дѣление въ България се состои отъ окръзи, околии и общини — градски и селски. Споредъ положеніята на втората алинея на чл. 3, общинитѣ сж самоуправителни тѣла. Отъ освобождението досега, въ разстояние на 50 години, въ всичкитѣ закони за общинитѣ се е запазилъ тоя принципъ, макаръ че толкозъ голѣми промѣни сж ставали въ тоя законъ. Първиятъ законъ за общинитѣ се създаде, както се изисква отъ конституцията, въ 1886 г. Оттамъ насетне редъ измѣнения станаха до сега въ тоя законъ, но тоя принципъ, прокаранъ въ чл. 35 на закона за общинитѣ, остана запазенъ.

Е. Шидерски (з): Законитѣ се пазятъ, но действията сж свършено други. Вие, когато разтуряхте общинскитѣ съвети, туряхте парабела на масата и казвате на съветниците: „Или куршумъ, или оставката“. И сега говорите тукъ такива работи!

В. Димчевъ (д. сг): Разискваме по законопроекта и Ви моля да не ми правите такива апострофи. Това сж диверсии, това сж маниери, които не се препоръчватъ. Азъ говоря по предмета, а Вие каквотс друго има да кажете,

идете въ комисията и го кажете. Но да говорите, че тозъ това правилъ, онзи онова правилъ, това не е въ връзка съ законопроекта и не помага за правилното разрешение на въпроса, по който споримъ.

Б. Ецовъ (д): Вие бѣхте подпредседателъ на XXII Народно събрание и си спомняте всички сцени, които се разиграваха тукъ. Вие имате най-малко право да хвърляте такива обвинения по адресъ на болшинството, особено когато се третиратъ такива въпроси. Може ли такива работи? Нима постояннитѣ комисии не трѣбва да се справятъ съ волята на тоя народъ? Нима трѣбва да се игнорира отъ постояннитѣ комисии тая воля на народа?

В. Димчевъ (д. сг): Какво искате да кажете?

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Постояннитѣ комисии трѣбваше да си отидатъ до сега.

Б. Ецовъ (д): Постояннитѣ комисии не трѣбва да бждатъ въ разрѣзъ съ окръжния управителъ, съ околийскитѣ началници и съ волята на народа. Тѣ трѣбва да се съобразяватъ съ тѣхнитѣ искания, съ тѣхната воля.

А. Кантарджиевъ (д): Народната воля трѣбва да се слуша.

В. Димчевъ (д. сг): Какво искате да кажете? Че окръжнитѣ постоянни комисии не се съобразяватъ съ желанията на народа ли?

Б. Ецовъ (д): Да, така е.

В. Димчевъ (д. сг): Добре, но мислите ли Вие, че въ Стара-Загора въпросътъ ще се разреши отъ сега нататъкъ съгласно съ желанието на болшинството отъ гражданитѣ?

Б. Ецовъ (д): Разбира се.

Е. Шидерски (з): Не само съ желанието на гражданитѣ, но и на селянитѣ.

А. Кантарджиевъ (д): Цѣлокупната народна воля посочи, какъ трѣбва да се разреши въпросътъ.

П. Стайновъ (д. сг): Кой ще опредѣли тая воля?

Министъръ Д. Гичевъ: И въ общинскитѣ избори се видѣ.

В. Димчевъ (д. сг): Цѣлокупниятъ български народъ! Какво искате да кажете, не може да се разбере.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Е, пъкъ ти като старъ народнякъ ако не можешъ да разберешъ единъ бившъ твой другаръ народнякъ какъ ти казва, мене ли ще разберешъ? Ама работа! (Смѣхъ)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Малкъ Ви е козътъ, г. Димчевъ. На Васъ това и изпечени сговористи ще Ви го посочатъ.

В. Димчевъ (д. сг): Козътъ е много голѣмъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Много е малкъ, но сега говорете. Азъ искамъ да Ви чуя. Много съмъ доволенъ, че сговористи се обявяватъ противъ тая реформа.

В. Димчевъ (д. сг): Азъ Ви казвамъ като човѣкъ, че Вие не трѣбва да се увличате.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не се увличаме.

В. Димчевъ (д. сг): Разрешението, което давате на въпроса съ тоя законопроектъ, е единъ пасивъ за вашето управление — добре го запомнете това.

Г. г. народни представители! Толкозъ пжти се е измѣнявалъ до сега законътъ за общинитѣ, толкозъ режими сж се промѣняли въ управлението на държавата, въ периода отъ 50 години до сега, но никой не е посмѣлъ да посегне на автономността на общинскитѣ управления. Съ този законопроектъ може смѣло да се каже, че се посѣгна на автономността на общинскитѣ управления. Защо?

Б. Ецовъ (д): Защо говорите такива работи, г. Димчевъ? Азъ одеа Ви апострофирахъ тъкмо за това, защото

въ 1923 г. Вие какво направихте? Нали разтурихте всички постоянни комисии и общински съвети. Това е истината. Вие имате най-малко морално право да говорите това при този законопроект.

П. Стайновъ (д. сг): (Къмъ В. Димчевъ) Братъ да ти извади око̀то — това се вика! Ецовъ бѣше отъ нашата партия.

А. Кантарджиевъ (д): Ти, като професоръ по административно право, иди на трибуната и се изкажи отъ тамъ, да те чуятъ хората.

П. Стайновъ (д. сг): Ше ме чуете, но казвамъ, че Борисъ Ецовъ бѣше отъ нашата партия.

А. Кантарджиевъ (д): Вие правите винаги компромиси съ политиката за смѣтка на науката.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Оставете!

В. Димчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Министерството на вътрешнитѣ работи има право, споредъ постановленията на конституцията, да бѣде само контролъ на тѣзи самоуправителни тѣла, но въ никакъвъ случай то нѣма право да се мѣси въ автономията на общинитѣ. Министерството контролира, дали решенията на общинскитѣ съвети се взематъ съобразно съ положенията на закона за общинитѣ. И въ даления случай, когато е въпросъ за тѣзи комисии, не че министерството нѣма право на контролъ, но то нѣма право да отмѣнява решенията на окръжнитѣ постоянни комисии, когато тия решения не сѣ въ разрѣзъ съ положенията на закона. Ако, напр., окръжната постоянна комисия представи лица, които нѣматъ качества на избираеми или качества на избиратели, които сѣ отъ разтурения съставъ, тогава Министерството на вътрешнитѣ работи има право да се намѣси и да не одобри решението на комисията. Но когато комисията, съ болшинство отъ състава си, представи лица, които отговарятъ на предвиденитѣ въ закона качества да бѣдатъ членове на тричленна комисия, министерството би трѣбвало да одобри тия лица. И понеже туй се разбира и отъ самото министерство, затуй сега съ измѣнението се иска да се отнеме това право отъ институциитѣ, които бранятъ автономията на самоуправителнитѣ тѣла, и да се прехвърли това право върху министра. Но, може да се каже, окръжнитѣ постоянни комисии не сѣ градски съвети. Но тѣ сѣ тоже изборни учреждения. И когато се съставяше законътъ, въ самото начало, искаше се да се запази автономността въ управлението на общинитѣ, и като се търсѣше, кой въ тѣзи изключителни случаи трѣбва да посочи състава на тричленната комисия, намѣри се, че най-подходящо учреждение за тая целъ е окръжната постоянна комисия, защото въ тѣхния съставъ влизатъ членове на окръжния съветъ, който пакъ се избира и отъ избирателитѣ въ общината, за която ще се опредѣля тричленна комисия. Принципитъ на автономността на самоуправителнитѣ тѣла бѣше по тоя начинъ запазенъ. Сега този принципъ се погазва. 50 години подъ редъ съществува законътъ за общинитѣ, отъ тогава до сега толкозъ измѣнения се направиха въ него, толкозъ режими се промѣниха, нито единъ не намѣри, че въ туй положение на закона за общинитѣ има нѣкакъвъ дефектъ, нѣкакво препятствие въ управлението. Защо сега, г. г. народни представители, се прави туй нѣщо, когато подиръ два месеца ще станатъ изборитѣ въ общинитѣ? Защо се погазва този принципъ? Вие сте власти, вие управлявате. Случило се такова нѣщо въ една или две общини — въ Плѣвенъ, въ Стара-Загора. Две общини нѣма кой знае въ какво да измѣнятъ положението. При това изборитѣ ще ставатъ по време, когато вие сте власть. Какво могатъ да ви направятъ избирателитѣ? Да ви отнематъ силата въ тѣзи общини, да отнематъ авторитета, който може да упражни властта при упражняването на избирателнитѣ права? Защо за толкова малкъ случай да се погазва единъ такъвъ важенъ принципъ, какъвто е принципътъ за автономността? Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че за интереса на нѣкои партизани не трѣбва да се потѣпче единъ такъвъ важенъ принципъ.

Говори се, че въ миналото сѣ ставали злоупотрѣблени. Нима това е едно извинение, за да се създаде единъ законъ, съ такава ретроградна — не знамъ какъ другояче да се изразя — тенденция? Азъ не намирамъ никакво оправдание и не знамъ, дали и вие ще го намѣрите. Всички партии, които съставляватъ блока, толкова много сте държали за самостоятелността на общинскитѣ управления,

за самостоятелността на общинскитѣ състави, за автономията на общинитѣ, а днесъ съ леко сърдце искатъ да погазятъ тоя принципъ. Вие, г-да, сега сте на власть, но смѣтате какъвъ ще бѣде резултатътъ по-нататѣкъ при прилагането на този законъ по този начинъ.

Казва се, че тричленнитѣ комисии не сѣ съставъ на общинскитѣ съвети. Ако не сѣ съставъ на общинскитѣ съвети, какво ви прѣчи да приемете тия тричленни комисии, които окръжнитѣ постоянни комисии посочватъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Които Сговорътъ посочва.

В. Димчевъ (д. сг): Ако е въпросъ за Старозагорската община, азъ мога да ви кажа, че окръжната постоянна комисия е представила лица съ висше образование — за председателъ е представила лице съ висше образование, съ безспорна честностъ и почтеностъ въ града и въ всичкитѣ сѣрди; представила е тия лица отъ групировки, които безспорно иматъ болшинство поне по системата, по която до сега може да се провѣржава, че иматъ болшинство.

В. Коевски (нац. л): Не сѣ ли ваши партизани?

В. Димчевъ (д. сг): Не сѣ. Само единъ е нашъ партизанинъ.

В. Коевски (нац. л): А другитѣ двама?

И. Василевъ (д): Плѣвенската окръжна постоянна комисия представи лица, които въ завчерашнитѣ избори получиха 500 гласа отъ 4 хиляди избиратели.

Р. Василевъ (д. сг): За туй не трѣбва да се бонте.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Трѣбва да бѣдатъ сговористи членовѣтѣ на тричленнитѣ комисии! Това е конституционенъ принципъ!

Д. Ачковъ (нац. л. о): Г. министре! Старозагорската община не е въ сговористски рѣще, а въ опозиционни. Тамъ има единъ Карагѣзовъ, комуто всички отстъпватъ и когото всички партии одобряватъ.

В. Димчевъ (д. сг): Азъ не ви говоря партизански въпроса.

В. Коевски (нац. л): Азъ не коментирамъ. Искамъ направя една констатация: ваши партизани ли сѣ или

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Вие подчертахте партизанско значение на закона.

В. Димчевъ (д. сг): Азъ Ви казахъ, че единиятъ е нашъ партизанинъ, а другитѣ двама не сѣ. Ние не държимъ, кой ще бѣде и какъвъ ще бѣде. Ние държимъ на принципа. Ако е въпросъ, кой има общината, и ако се поставѣше нѣкакъвъ критерий въ закона — то е друго положението. Но въ закона не се поставя никакъвъ критерий и отъ никакви условия не се обуславя назначаването на тричленнитѣ комисии отъ страна на г. министра на вътрешнитѣ работи. Назначаванитѣ лица ще бѣдатъ отъ тия, които ще посочатъ мѣстнитѣ партизани.

В. Мариновъ (д): Тогава нѣма нужда отъ одобрението на министра!

В. Димчевъ (д. сг): Ако е въпросъ да усукваме, то е друго, но истината е такава. Министерътъ има право на контролъ, но той трѣбва да се ограничи само въ това. Ако вие искате да го погизите, то е друго. Защото въпросътъ не е за довѣрие или недовѣрие на министра. И това да го разберете! Ние разискваме законопроекта отъ гледна точка на принципъ, отъ гледна точка на съществено обществено право. И щомъ като е тѣй работата, нѣма защо да мѣсимъ този въпросъ съ личността на министра. Азъ нѣмамъ никакво основание и право да се съмнявамъ нито въ добросъвестността, нито въ добритѣ желания и намѣрения на министра. Нѣма съмнение, министърътъ ще действува съобразно съ това, което ще му диктуватъ тѣзи или онѣзи партизани, защото тѣ ще му представятъ какво е положението, и на основание на това той ще си вземе решението. Но това ще бѣде единъ принципъ за всички времена и за всички лица, и понеже е въпросъ за всички времена и за всички лица, то затуй трѣбва да се пази принципътъ на автономността на общинитѣ. Тоза не е току-тъй усвоено като конституционенъ принципъ. Г-да! Това

не е единъ маловаженъ въпросъ, това не е нѣщо, което да го намѣримъ въ единъ законъ, който зависи само отъ нашата суверенна, абсолютна властъ, и днесъ да го поставимъ въ едно положение, утре — въ друго. Ние си играемъ тукъ съ конституционни принципи. Защото, каквото и да се казва, принципътъ на автономията на общинитѣ е накрѣпенъ, погазенъ съ тоя законопроектъ. Какъ мисли г. министърътъ да прилага закона за себе си, то е другъ въпросъ, защото може да дойде другъ министъръ и той да го прилага другояче. И понеже е тъй работата, трѣбва да се създаде такъвъ законъ, че да не може да се погазва този принципъ, който е прокаранъ въ сега действащия законъ, защото всички говоримъ, г-да, всички приказваме и всички наричаме общинитѣ автономни учреждения. Кой отъ насъ досега не е застъпвалъ този принципъ? Азъ не зная ораторъ, отъ която и да е партия, който тукъ отъ трибуната на Народното събрание, когато се е разглеждалъ нѣкой законопроектъ за изменение на закона за общинитѣ, да не е защищавалъ принципа на автономността на общинитѣ. Общинитѣ сѣ първичнитѣ клетки въ нашия общественъ и политически животъ. Трѣбва да запазимъ въ тѣхъ проявлението на волята на избирателя по начинъ такъвъ, че тя да не бѣде накрѣвявана отъ властта. Това е едно важно положение. Властта може да се мѣси, и сега се мѣси, но се мѣсикато контролъ, защото решенията на общинскитѣ съвети, съгласно постановленията на закона, подлежатъ на одобрение отъ министра. Малко ли сѣ тѣзи решения? Много сѣ. Министърътъ, преди да одобри или не одобри едно решение на общинския съветъ, прави контролъ, дали това решение не съдържа нѣкакво нарушение на установенитѣ закони, дали общинскитѣ съветъ не е излѣзълъ вънъ отъ прерогативитѣ, които му дава законътъ. Когато общинскитѣ съветъ, въ кръга на своитѣ прерогативи, безъ да е нарушилъ известни постановления на този или другъ законъ, вземе едно решение, правото на одобрение на това решение принадлежи на министра, той ще го одобри. И въ този случай, когато окръжната постоянна комисия, съгласно закона, представя на министра лица за одобрение, той пакъ ще упражни своето право на контролъ, но одобрението трѣбва да последва. По нѣкои причини министърътъ може да върне решението на постоянната комисия, да ѝ каже: „Съобрази се съ тѣзи или онѣзи постановления на закона“. Той има това право, но окръжната постоянна комисия е, която ще каже, кой трѣбва да бѣде и кой не трѣбва да бѣде. И ако, г. г. народни представители, се прибѣгва до този законопроектъ, то е вследствие на едно решение на Върховния административенъ съдъ, който, при тълкуването на закона, се произнесе, че смисълътъ на закона, че съдържанието на закона е такова, че лицата, които се представятъ отъ окръжната постоянна комисия, тѣ трѣбва да бѣдатъ назначени. Значи тая теза, която азъ развивамъ предъ васъ, намира подкреплението си и въ това висше у насъ съдебно тѣло, което е въ положение да тълкува смисъла на законитѣ.

И сега по единъ особенъ начинъ въ мотивитѣ къмъ законопроекта се казва, че въ закона не е казано, когато се породятъ разногласия между комисията и министра, какво трѣбва да стане. Законътъ, както е изтъкванъ и отъ Върховния административенъ съдъ, не допуска конфликтъ, не дава право да съществуватъ конфликти. Въ закона се казва, че министърътъ ще утвърждава лицата, които ще представи комисията. Какво мѣсто за конфликтъ може да има тукъ? И туй, което се поменава въ мотивитѣ къмъ този законопроектъ, то е едно положение, което не съществува: фактически не може да съществува конфликтъ. Конфликтъ може да съществува само тогава, когато комисията наруши закона, но тогава министърътъ е въ правата си: ние не сме въ положение тогава на конфликтъ, а въ положение на упражняване права. Комисията, каквото ѝ позволява законътъ да предложи, го предлага и, ако не го предлага така, както повелява законътъ, министърътъ, който има правото на контролъ, може да отнесе въпроса до нея да поправи своята грѣшка. Но министърътъ да реши другояче този въпросъ, който е прерогатива на окръжната постоянна комисия, такова положение законътъ не предвижда. Такова положение по днесъ съществуващия законъ нѣмаме, и, понеже нѣмаме такова положение, това не е нищо друго, освенъ внасяне на едно ново положение, внасяне на единъ новъ принципъ въ закона за градскитѣ общини.

И понеже е внасяне на новъ принципъ, ние имаме право да размислимъ и да критикуваме, този принципъ съгласенъ ли е съ духа, който се влага отъ конституцията въ закона за градскитѣ общини. Понеже въ конституцията е казано, че ще се изработи особенъ законъ за градовитѣ

общини, съ условие да се запази автономността на общинитѣ, ние полагаме тогава въпроса: това ново положение, което се внася, отговаря ли на този принципъ, съгласно ли е съ тенденцията, съ духа на този принципъ? Ето въпросътъ, който се слага. И понеже не е съгласенъ, понеже той не може да издържа критика, отъ каквато щете гледна точка да го обсъждаме, азъ смѣтамъ, че министерството ще направи добре, ако не се увлича отъ желание само на партизани въ единъ, два града, за да потъпче единъ такъвъ важенъ принципъ. Министерството би трѣбвало да намѣри изходъ отъ това положение по другъ начинъ. Както казахъ и по-напредъ: какво ще стане за блока, ако въ единъ-два града, ако въ Стара-Загора, напр., вмѣсто Стоянъ или Драганъ, назначите Петко или Георги за общински съветници?

З. п. Захариевъ (з): Вие не можахте да търпите селскитѣ общински съвети, а приказвате за градскитѣ!

И. п. Рачевъ (з): Къде е Стойчо Мошановъ да ни разправи какъ разтуряше въ Дръновска околия общинскитѣ съвети! Връзваха кметоветѣ и ги водѣха въ околийското управление!

П. Стайновъ (д. сг): Г. председателю! Квесторътъ нарушава реда!

В. Димчевъ (д. сг): Вие мислите, че идвате по този начинъ да поправите нѣкакви дефекти въ закона за градскитѣ общини? Дефектитѣ въ закона не могатъ да се поправятъ по този начинъ.

И така, г. г. народни представители, гледайки по-обективно върху положението, азъ ви моля да обърнете внимание на това, което ви се говори, да го обсъдите вие по-добре и да се постараете да го обсъдите съ една по-голяма обективност, като имате предъ видъ не положението, каквото е днесъ, не положението, каквото е било вчера, а каквото трѣбва да бѣде завинаги. И когато искаме да установимъ едно положение, каквото трѣбва да бѣде завинаги, държимъ ли ние тогава за принципа, че общинитѣ трѣбва да иматъ свое суверено право въ упражнението на всички прерогативи, които имъ дава законътъ за общинитѣ? Тѣ сѣ ли самоуправителни тѣла? Автономността въ тѣхъ трѣбва ли да бѣде запазена? И ако искате да възпитаваме нашия народъ въ този смисълъ, ако искате да му дадемъ . . .

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: 9-юнско възпитание.

В. Димчевъ (д. сг): . . . едно настроение, щото властта да има повече престижъ, не трѣбва да правимъ тия грѣшки.

И. п. Рачевъ (з): Какво е останало въ смѣтностъ отъ автономията на общинитѣ, я кажете!

В. Димчевъ (д. сг): Това сѣ диверсии, г-да, това сѣ реторически прийоми, които не помагатъ, за да се разреши правилно въпросътъ. Правилно ще се разреши въпросътъ само тогава, когато разисквате по самия предметъ, а не тогава, когато срещу едно лице, което ви говори, подхвърляте за неговитѣ лични качества и повдигате въпроси, съ които да го провокирате. Оставете тия методи: тѣ не сѣ препоръчителни въ парламентарната практика. Въ Парламента трѣбва да гледаме да се отнасяме къмъ хората, които говорятъ, по-друго яче и да се навикнемъ да обсъждаме предметитѣ по тѣхното същество, по смисъла имъ, по съдържанието имъ, а не по лицата, и да не правимъ такива, какъ да кажа, дезавуирвания на въпроситѣ, за да можемъ да смутимъ оратора и да не му дадемъ възможностъ да си каже мисълта тѣй, както си я е начерталъ.

Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че изпълнихъ своя дългъ. И ще отправа единъ апелъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи, тѣй като смѣтамъ, че главниятъ поводъ да се създаде този законъ е Стара-Загора. Апелирамъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи да проучи по-добре въпроса за Стара-Загора. Азъ не говоря като партизанинъ. Ние днесъ тамъ не държимъ общината и не представямъ положението въ смисълъ, че искамъ тамъ да се назначаватъ хора отъ моята партия. Азъ държа за принципа. Отъ коя партия ще се назначаватъ хора, това е работа на управлението. Може г. министърътъ да върне преписката въ окръжната постоянна комисия, на която да обърне вниманието върху качествата на лицата, върху общественото имъ положение и върху почтеността имъ и да поиска отъ комисията спазването на закона, да представи докладъ — а не да потъпква този принципъ, и само за единъ, за два случая да създава законоположение.

И увърavamъ г. министра, че ще направи грѣшка, ако не утвърди тѣзи лица, които сѣ представени отъ окръжната постоянна комисия. Тѣ не сѣ лица, както казахъ и понапредъ, за честта, за почитеността на които може да се съмняватъ, който и да е. Единиятъ отъ тѣхъ, който е представенъ за председател на тричленната комисия, е лице съ широко обществено положение, съ голѣма почитеностъ, съ висше образование. Такива сѣ и другитѣ две лица, които сѣ отъ търговското съсловие. Може, найсетне, да пожелаемъ, да се вземе лице още отъ нѣкоя група, защото сѣ представени лица само отъ дветѣ най-голѣми групи. Тукъ има хора отъ Стара-Загора, които познаватъ какво е положението тамъ и могатъ да потвърдятъ това, което ви казвамъ.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Понеже тѣй дебатирате, позволете ми да попитамъ: не намѣри ли постоянната комисия, че въ управляващитѣ партии има почтени хора въ Стара-Загора, та посочва и тримата души отъ противникитѣ на правителството?

Н. Стайновъ (д. сг): Покани ги, но не приеха.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Никой не е каненъ.

Н. Стайновъ (д. сг): Поканенъ е да влѣзе единъ представител на Блока, демократъ, но той не прие. Азъ мога да твърдя това, защото бѣхъ тамъ и знамъ.

В. Димчевъ (д. сг): Г. министъръ-председателю! Тѣкмо туй азъ пледирамъ — че г. министърътъ може да се отнесе съ такъвъ съветъ къмъ комисията и да види, дали комисията влага рати рѣш или действува почитено въ случая и съобразно съ това да вземе решение да поправи положението, но не да създава законъ за това, защото съ създаването на този законъ, каквото щете ми кажете, се отива назадъ. Ако този законопроектъ бѣше представенъ отъ друго управление, и вие, които сега съставяте Блока, бѣхте въ оппозиция на това управление, азъ си представямъ съ каква настойчивостъ, съ каквъ темпераментъ и съ колко аргументи вие щѣхте да излѣзете противъ това управление и щѣхте да го клеймите, че то възприема единъ ретрограденъ законопроектъ, като показва самоуправлението на общинитѣ — единъ конституционенъ принципъ. Всичко това ние щѣхме да го чуемъ отъ васъ и може би вие щѣхте да го изразите по-красноречиво, отколкото азъ правя това. Вие щѣхте съ много повече аргументи и съ много по-голѣма сила да поддържате, че това законоположение е единъ голѣмъ пасивъ за онѣзи, които го предлагатъ. Затова азъ съветвамъ да не се действува съ такова увлѣчение. Азъ не мога да искамъ, разбира се, този законопроектъ да бѣде отхвърленъ, той може да се приеме по принципъ, но азъ съветвамъ, въ комисията да се намѣри единъ по-другъ модусъ за разрешението на този въпросъ, който се повдига съ законопроекта, като се спази принципътъ, прокаранъ въ чл. 3 отъ конституцията, за самоуправлението на общинитѣ.

Ако, г-да, обичате, слушайте. Въ всѣки случай азъ ви говоря съ една искреностъ, смѣтайки — обективно гледайки на положението — че това, което поддържамъ, е право и че е въ интереса на нашата властъ. Ако щете вѣдешайте се, ако не щете, правете каквото обичате. Ние казваме, че не можемъ да гласуваме за този законопроектъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Н. Стайновъ (д. сг): Консерваторитѣ съветватъ за демократизмъ! Какви времена настанаха!

Министъръ-председател Н. Мушановъ: За да не ни съветватъ консерваторитѣ за демократизмъ, трѣбваше да усвоимъ, г. Стайновъ, вашата практика: щомъ дойдохме на властъ, да разтуримъ всички общински и окръжни съвети. Тогава такъвъ конфликтъ нѣмаше да има. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Буровъ (д. сг): Опитайте се.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Опитаме се възъ основа на новитѣ закони, гласувани отъ насъ. Но вие знаете практиката. И азъ ще взема думата по този законопроектъ, за да попитамъ: кога е бивало другъ пътъ единъ новъ режимъ, като дойде на властъ, да задържи всички общински и окръжни съвети, както ние ги задържахме? Само заради това такъвъ конфликтъ съществува сега. (Оживление)

З. п. Захариевъ (з): (Къмъ сговориститѣ) Едно време вие ги разтуряхте.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Тѣй бѣше: като дойдоха на властъ — хъртъ, изведнѣжъ разтуриха всички съвети. И тѣ ми приказватъ за принципи!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ предложението законопроектъ се иска измѣнението на алинея втора отъ чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини. Съгласно чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини, когато общинскиятъ съветъ е разтуренъ, по една или друга причина, назначава се тричленна комисия, която временно ръководи дѣлата въ управлението на общината, докато се произведе новъ изборъ и новоизбранитѣ общински съветници стѣпятъ въ изпълнение на своята служба. Въ алинея втора на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини се посочва начинътъ, по който трѣбва да бѣде назначена тричленната комисия. Ще ви прочета текста ѝ: (Чете) „До избиране новъ общински съветъ, постоянната окръжна комисия, съ одобрение отъ министра на вътрешнитѣ работи, назначава трима души, отъ които единъ председател и двама членове, за да извършватъ привременно само длъжността на общинското управление. Тѣзи лица“ — продължава законътъ по-нататкъ — „се взематъ измежду жителитѣ на общината, които иматъ право на избираемостъ, съ изключение лицата, отъ които се е състоялъ разтурениятъ съветъ“.

И. Василевъ (д): Значи, и Яшаръ може да бѣде, споредъ Васъ, назначенъ за председател на тричленната комисия въ София, ако нѣкоя постоянна комисия го назначи, а министърътъ на вътрешнитѣ работи нѣма право да реагира.

Т. Кънчевъ (д. сг): И Яшаръ, щомъ е български гражданинъ, щомъ отговаря на условията, които се предвиждатъ въ втората частъ на тази алинея, ще бѣде назначенъ, защото не е изключена възможността сѣмъ Яшаръ, или г. Иванъ Длъгневъ, или който да било, да бѣде назначенъ отъ г. министра. Тѣй че, имате отговорътъ. Но въ мотивитѣ на законопроекта се казва, че въпросътъ билъ наясно, че трѣбвало да се съгласува дейността на окръжната постоянна комисия съ дейността на г. министра на вътрешнитѣ работи, и понеже законътъ не разрешавалъ този въпросъ, съ този законопроектъ малъкъ, даденъ и представенъ тукъ, за да влѣзе не въ активъ, а въ пасивъ на управлението на Народния блокъ, на 31 декемврий 1931 г. се иска да се попълни една непълнота и една неяснота на закона. Тази мотивировка е съвършено неотговаряща нито на текста, на законопроекта, нито на намѣрената на министра, който е внесълъ този законопроектъ. Текстътъ на закона е ясенъ: тричленната комисия се назначава отъ постоянната комисия, а пъкъ министърътъ на вътрешнитѣ работи само я одобрява.

А. Кантарджиевъ (д): Ами ако не я одобри, какво ще стане?

Т. Кънчевъ (д. сг): Но задава ми се въпросъ: „Ако не я одобрява министърътъ?“ — Тогава той ще изложи законнитѣ си съображения, по които не я одобрява. А кои могатъ да бѣдатъ тия законни съображения, вие ги имате посочени въ втората частъ на алинея втора, въ която сѣ посочени условията, на които се изисква да отговарятъ членоветѣ на тричленната комисия. А тѣ сѣ: (Чете) Тѣзи лица се взематъ измежду жителитѣ на общината, които иматъ право на избираемостъ, съ изключение лицата, отъ които се е състоялъ разтурениятъ съветъ“. Ако се посочи лице, което нѣма право на избираемостъ, или ако се посочи лице, което е влизало въ разтурения общински съветъ, тогава министърътъ има право да не одобри назначената комисия, а въ всички останали случаи, когато той не би одобрилъ назначената комисия — безъ законни съображения — той би извършилъ единъ административенъ произволъ, и тази негова произволна дейностъ ще бѣде квалифицирана като такава не отъ партизанитѣ, а отъ най-висшия сѣдебенъ институтъ, какъвто е Върховниятъ административенъ сѣдъ. Това е моятъ отговоръ на този апо-строфъ.

Азъ считамъ, че този малъкъ текстъ, така скромно гущещъ се въ този законопроектъ, засѣга единъ голѣмъ принципъ, принципътъ на самоуправлението на общинитѣ, принципъ, легнатъ въ основата на чл. 3 отъ конституцията, за пазенето на която вие се клѣхте и за която гозорѣхте въ вашия манифестъ предъ избирателитѣ.

З. п. Захариев (з): Представителитъ на Сговора нѣматъ право да приказватъ за принципа на самоуправлението.

Т. Кънчевъ (д. сг): Защото не се касае тукъ за едно незначително изменение отъ чисто административенъ характеръ. Тукъ се касае за едно дръзко посегателство на едни положения, установени отъ конституцията, чрезъ което посегателство се разширява административната власт или властта на министра.

Г. г. народни представители! Нѣма да излагамъ конституционни теории, но когато разглеждамъ този въпросъ, азъ не мога да не се позова на авторитета на едно име, издигнато днесъ въ нашата общественост. Азъ ще цитирамъ . . .

Нѣкой отъ мнозинството: Петко Стайновъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): . . . адвоката д-ръ Александъръ Гиргиновъ, общественика д-ръ Александъръ Гиргиновъ противъ министра д-ръ Александъръ Гиргиновъ. Азъ ще цитирамъ неговото съчинение, предназначено, споредъ предговора му, за общественници, адвокати, ждци и т. п. Отъ туй съчинение всѣки единъ общественникъ трѣбва да почерпи урокъ за самоуправление и конституционализъмъ. Азъ ще очаквамъ този урокъ който се дава намъ отъ г. министра, да бѣде следванъ отъ самия него въ една логическа и фактическа последователност. И ако между туй, което д-ръ Александъръ Гиргиновъ е говорилъ и писалъ, и онуй, което е г. министъръ Гиргиновъ вършилъ, има едно органическо противоречие, което не може да се премахне — туй ще остане въ пасивъ на г. министра, който днесъ разбира другояче този въпросъ, а не тъй, както го е разбиралъ д-ръ Александъръ Гиргиновъ.

И за да не се възрази, че азъ съмъ голословенъ, ще кажа, че г. Гиргиновъ, разглеждайки въ своя трудъ „Държавното устройство на България“ въпроса що е самоуправление, на стр. 466, като цитира разни автори, казва: (Чете) „Решаващъ моментъ за самоуправлението е избираемостта на самоуправителнитѣ органи, въ противоположностъ на назначението“.

Министъръ Д. Гичевъ: Това е за съветниците.

Х. Манафевъ (д): Това, което цитирате, е тъкмо противъ вастъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ ще получа отговоръ отъ г. Гиргиновъ. Доволенъ съмъ, че той не ме апострофира, за да мога да развия мисълта си. А пъкъ ако намѣри за добре да ме апострофира, нека ме апострофира и азъ ще му отговоря на мой редъ.

По-нататкъ, на стр. 468, той казва: (Чете) „Поради това съществено условие за самоуправлението е, преди всичко, съществуването на отдѣлни органи на самоуправителната организация. Начинътъ, по който тѣ се назначаватъ, е отъ съществено значение“ — съгласни сме. — „И понеже подданицитѣ на държавата нѣматъ възможностъ да назначаватъ свои самоуправителни органи, освенъ чрезъ изборъ, то при самоуправлението „чиновниците“ — думата чиновници е поставена въ кавички — „или служителитѣ произхождатъ отъ изборъ или сѣ назначени отъ органи, определени за такива чрезъ изборъ“. А пъкъ органи, назначени чрезъ изборъ — определени чрезъ изборъ — сѣ постояннитѣ комисии и окръжнитѣ съветници.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Кънчевъ, моля Ви се. Нашата система на самоуправление познава само изборенъ общински съветъ и изборни общински основни органи и нѣма, както въ други държави, да се назначаватъ кметовѣтъ отъ администрацията, а изхождатъ отъ избора, който става за общинския съветъ.

З. п. Захариев (з): (Къмъ Т. Кънчевъ) Вие искате да назначавате кметовѣтъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Нашата система е намѣрила едно компетентно тълкувание и разяснение въ този капиталенъ трудъ на г. Гиргиновъ. Може би другъ пътъ въ Народното събрание не е цитиранъ трудътъ на г. Гиргиновъ, и това ще бѣде удоволствие и за самия него да види, че ние черпимъ поука отъ неговия трудъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Много късно г. Кънчевъ! Отъ вчера започнахте да черпите урокъ. (См. копѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): По-добре късно, отколкото никога!

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. Мушановъ! Недейте оправдава вашитѣ произволи съ онуй, което е било.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ ще ви кажа моитѣ произволи!

Т. Кънчевъ (д. сг): Ние поне сега го разбрахме, но виждаме, че вие и до сега не сте го разбрали.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: По-добре късно, отколкото никога!

А. Кантарджиевъ (д): Г. Кънчевъ! Вие държахте най-остра речъ противъ Сговора, а следъ туй се хакнахте въ него!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Къмъ А. Кантарджиевъ) Това не е отъ административното право. Защо бъркашъ тѣзи работи?

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ ще призова за свидетель и г. Мушанова, когото ще цитирамъ — азъ имамъ писма отъ него — за да докажете той, че съмъ тамъ, гдето бѣ и той, но нека не се отклоняваме отъ тѣзи въпроси. И Вие бѣхте въ Сговора, г. Мушановъ, но издѣзохте, а азъ останахъ въ него, дето и Вие пожелахте да бѣде Демократическата партия.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И хубаво сте направили! Никой не Ви упрѣква.

Т. Кънчевъ (д. сг): Приятели бѣхме — забравихме се!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Животътъ е таквъ!

Т. Кънчевъ (д. сг): Нека оставимъ тия апострофи. Азъ смѣтамъ, че това ще бѣде въ интереса на тѣзи, които биха желали да ме апострофиратъ.

Продължавамъ да цитирамъ капиталния трудъ на г. Гиргиновъ. (Чете) „И така, самоуправлението се очертава за насъ като децентрализирано държавно управление, при което подданицитѣ на държавата, въ кръга на известна независимостъ отъ който и да билъ носителъ на държавна власт, . . .“ — независимостъ отъ който и да билъ носителъ на държавна власт; таквъ носителъ е г. министърътъ на вътрешнитѣ работи — „избиратъ своитѣ органи за постигане определени държавни цели. Въ противовесъ на бюрократическото управление въ държавата, самоуправлението е държавно управление чрезъ самитѣ нейни заинтересувани — управляеми — членове“.

Значи, „въ противовесъ на бюрократическото управление“ и „независимо отъ който и да билъ носителъ на държавна власт“, казва г. Гиргиновъ, а съ тоя неговъ законопроектъ ние поставяме назначението на тричленнитѣ комисии не въ зависимостъ отъ тия институти, които сѣ създадени чрезъ изборъ, каквито сѣ окръжнитѣ постоянни комисии, но въ зависимостъ отъ носителя на държавната власт — тъкмо противъ тезата така великолепно развита отъ г. Гиргинова.

Но има нѣщо по-интересно. Азъ ви цитирамъ отъ стр. 468, обаче цѣлиятъ трудъ е прошаренъ съ тия или. Азъ ще се спра на нѣщо по-типично, за да дойда на конкретния случай, който ви занимава. На стр. 517 г. Гиргиновъ казва: (Чете) „Ала намѣсата на централната държавна власт не би трѣбвало да бѣде така повсемѣстна, щото въ всички свои действия общината да представя едно несамостоятелно учреждение, поставено винаги — и гдето трѣбва, и гдето не трѣбва — подъ безпрѣкословното опекуство на бюрократическата държава“. И по-нататкъ: (Чете) „Усмотрението на министра или на окръжния управител трѣбва да бѣде оградено отъ закона, иначе общинското самоуправление губи своето значение, а общината се преобрѣща въ учреждение отъ най-низша степенъ и сѣ задачи отъ най-обикновенъ административенъ характеръ“.

За Бога, азъ моля г. министра да се съобрази съ тия идеи, тъй добре подчертани отъ самия него и да постави своето усмотрение въ рамкитѣ на закона, тъй както той е искалъ въ своя трудъ да бѣде то ограничено.

Х. Манафевъ (д): И съобразно съ волята на 21 юний.

Т. Кънчевъ (д. сг): Вземамъ си бележка, г. Манафевъ, „волята на 21 юний“ и ще отговоря.

А сега, г-да, да видимъ какво казва по-долу на страницата 517 стр: (Чете) „Даването на общината защита спрямо произволитъ на централното държавно управление е една необходимост“. Повтарямъ го, съ ваше разрешение: (Чете) „Даването на общината защита спрямо произволитъ на централното държавно управление е една необходимост“. „Въ това отношение чл. 19 отъ закона за административното правосъдие, който постановява надлежното въ това отношение, дава напълно гаранция“.

Въ връзка именно съ споменатия чл. 19 отъ закона за административното правосъдие, погазеното право на постоянната комисия и погазеното общинско самоуправление, представлявано отъ Постоянната комисия въ Плевенъ, а ако щете и въ Севлиево и въ Стара-Загора, следвайки указанията на г. Гиргинова, е потърсило при този Върховенъ административенъ съдъ защита срещу произволитъ на министра.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Постоянната комисия нѣма нищо общо съ самоуправлението.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ако има да се прави нѣщо въпросъ въ това отношение, той се отнася до мене, а не до г. Гиргинова, защото азъ бѣхъ тогава министъръ на вътрешнитъ работи.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ казахъ „министра“; г. Гиргинова лично не визирамъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ама азъ бѣхъ тогава министъръ на вътрешнитъ работи.

Т. Кънчевъ (д. сг): И тъй членоветъ на Плевенската постоянна комисия, следвайки съветитъ, които се съдържа въ това съчинение на г. Гиргинова, и използвайки законитъ, които ограждатъ самоуправлението отъ произволитъ на държавата власт, сж подали предъ Административния съдъ — на който се позовава въ своето съчинение г. Гиргиновъ — жалба срещу оная заповѣдь, съ която министърътъ си е позволилъ да назначи за тричленна комисия въ Плевенската градска община лица, които не сж посочени отъ Постоянната комисия и които той самъ произволно е назначилъ. И Административниятъ съдъ, занимавайки се съ тая жалба на Плевенската окръжна постоянна комисия, издава решение № 416 отъ 23 ноември 1931 г. по дѣло № 448. Въ това решение Административниятъ съдъ разглежда случая най-подробно. Случаятъ е този: Плевенската окръжна постоянна комисия назначава общинска тричленна комисия; министърътъ на вътрешнитъ работи не я одобрява и назначава друга; Постоянната комисия, считайки, че се посѣга на едни нейни автономни, суверенни права, се обръща къмъ Административния съдъ, който издава това решение и отмиънява съ него министерската заповѣдь. Заслужава да ви процитирамъ цѣлото решение, защото то е действително единъ шеметенъ ударъ върху единъ министъръ, който върши единъ административенъ произволъ, отъ което решение трѣбва само поука да черпятъ ония, които сж извършили той произволъ, а не да се домогватъ и следъ издаването му да продължаватъ той произволъ. Въ мотивитъ на това решение се казва следното: (Чете) „Следователно, и въ двата закона по общински работи е прокарано началото, че, при назначаване на тричленни комисии, мнението и съгласието на постояннитъ комисии съставляватъ преобладаващъ елементъ. И ако при подобно назначаване не се спази тази предписана отъ закона форма“ — чл. 35 отъ закона за градскитъ общини и чл. 23 отъ закона за селскитъ общини — „издадениятъ за случая административенъ актъ носи порока превишени на власт, а еднакво нарушение и на самия законъ, а това сж законни поводи за отмиъна, както нарежда чл. 215 отъ закона за устройството на сѣдилищата“. Значи, тая заповѣдь, която е издалъ г. министърътъ, носи порока на единъ административенъ произволъ. „При това юридическо и фактическо освѣтление“ — продължава по-нататкъ Административниятъ съдъ — „на повдигнатия споръ, съдътъ намира, че обжалванитъ актове сж незаконни и подлежатъ на отмиънение, понеже, въ превишени на дадената му отъ закона власт и въ нарушение на чл. 35 отъ закона за градскитъ общини, министърътъ на вътрешнитъ работи е назначилъ за членове на общинската тричленна комисия други лица, вънъ отъ посоченитъ такива отъ Плевенската окръжна постоянна комисия“.

Вие виждате, г-да, че една заповѣдь на министра на вътрешнитъ работи — безразлично кой е той, дали г. Мушановъ или г. Гиргиновъ, се счита отъ Административния

съдъ като нарушение на закона, като единъ произволъ, като единъ противозаконенъ административенъ актъ.

Г. Манафовъ ме прекъсна и ми каза, че това заповѣдь е 21 юний.

Х. Манафовъ (д): Самоуправление — това значи народна воля.

Т. Кънчевъ (д. сг): Ако 21 заповѣдва да вършите противозаконни действия и произволи, тогава тежко и горко на тоя Народенъ блокъ, който излѣзе съ манифестъ къмъ народа, въ който се говори за конституция, за погазени права и т. н. (Нѣкои сговористи ржкоплѣскатъ) Значи, вие дойдохте на 21 юний на власт съ повелята да вършите противозаконни действия, да вършите произволи, да управлявате като партизани, безъ огледъ на това, че органитъ на една авторитетна сѣдебна власт — азъ считамъ, че Административниятъ съдъ е такава — заклеймява тия действия като такива! Затуй ли бѣше 21 юний?

З. п. Захариевъ (з): Тоя законопроектъ е внесенъ, за да не се вършатъ произволи въ бъдеще.

Т. Кънчевъ (д. сг): Нима смѣтате, че по тоя пътъ вие ще обновите България и ще внесете нова струя въ живота ѝ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): 21 юний е, значи, възвръщане на реакцията.

И. п. Рачевъ (з): Разбойницитъ, които вкарахте съ полицията въ постояннитъ комисии, ще ги изгонимъ.

Н. Стамболиевъ (з): Нима мислите, че лозунгитъ на Александъръ Цанковъ „редъ, законностъ и свобода“ се реализираха презъ ваше време? Какво значеа тия издевателства, какво значеа кървитъ и убийствата, вършени презъ 8 годишното ви управление? Съвмѣстимо ли бѣше това съ вашитъ лозунги?

Т. Кънчевъ (д. сг): Ние отдълго слушаме все тоя рефренъ: „Вие туй направихте, вие онуй направихте“. Е добре, ние вършихме „произволи“, ние правихме, струвахме, но нима съ вашитъ „произволи“ вие мислите да оправдавате беззаконията и произволитъ на новата власт? Нима съ туй вие ще оправдаете онуй довърше, което получихте на 21 юний? Нима това сж вашитъ „бързи реформи“, за които говорите въ вашия манифестъ? Нима днесъ, на 31 декември, въ 8 ч. вечерта, срещу Нова година, трѣбваше да ошастливите народа съ тая нова реформа, която предлагате? (Тропане по банкитъ отъ мнозинството. Ржкоплѣскания отъ сговориститъ)

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: На разпятия петъкъ вие сте ни карали да заседаваме, за да гласувате единъ заемъ, съ който опростихте България. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Не ви е срамъ! И вие имате тупето да говорите за произволи.

Т. Кънчевъ (д. сг): Ние ви избличаваме. На разпятия петъкъ вие трѣбваше да бѣдете тукъ въ изпълнение на вашия дългъ!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: На другия денъ и природата ви наказа — България бѣ раздрусана отъ земетресение.

Н. Стамболиевъ (з): Тогазъ, когато Христосъ е билъ разпнатъ на кръста, вие разпнахте България чрезъ заема.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. председателятъ ме моли да говоря по предмета.

Н. Стамболиевъ (з): Въ 12 часътъ презъ нощта гласувахте стабилизационния заемъ, съ който опростихте България. Ние протестирахме тогава. (Възражения отъ сговориститъ)

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ моля да не бѣда апострофиранъ, защото всѣки пътъ, когато бѣда апострофиранъ за работи вънъ отъ предмета, и азъ ще излѣза вънъ отъ предмета. Да се разберемъ. Когато г. Мушановъ ни говори за разпяти петъкъ, азъ ще му говоря за днешния четвъртъкъ, който ще бѣде доста тежкъ.

Министъръ Г. Йордановъ: За това членче ли?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣ опростиха България!

Т. Кънчевъ (д. сг): Това членче е едно посегателство върху един готъм принцип, който е защитен от Петко Каравеловъ — принципът на самоуправлението на общините.

Н. Стамболиевъ (з): Г. Теодоси Кънчевъ! Сериозно ли е това от Васъ — да сравнявате онова, което вършехте въ миналото, съ една дребна бумага, . . .

Отъ сговориститѣ: А-а-а!

Н. Стамболиевъ (з): . . . която идва да уреди единъ въпросъ, който не е уреденъ? Срамота е!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сговористскитѣ постоянни комисии да останатъ постоянни разпоредители въ страната!

Т. Кънчевъ (д. сг): Трѣбва да каже човѣкъ: блажени нищи духомъ, защото тѣмъ ще принадлежи царството небесно, щомъ казвате, че това е едно „дребно“ членче!

Н. Стамболиевъ (з): Вие, които въ полицейскитѣ участъци и въ обществената безопасност караете общински съветници, за да имъ изтръгвате оставките, приказвате сега тукъ за автономност на самоуправителнитѣ тѣла! Нека каже г. Филипъ Рафаиловъ, какъ сѣ изтръгвани оставки на общински съветници.

Т. Кънчевъ (д. сг): И тѣй, г-да, днесъ ние бързаме, понеже се смѣта, че съ този законъ трѣбва непременно по-скоро да свършимъ, иначе България загива! Въ манифеста, който издаде Народниятъ блокъ, азъ чета: „Бързи, смѣли, радикални, социални и стопански реформи“.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сговорътъ ще загине, България нѣма да загине.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това ли ви сѣ бързитѣ реформи? Отъ туй ли има нужда днесъ българскиятъ народъ? Съ това ли искате да ошастливите този народъ? И вие наричате туй несериозно!

Н. Стамболиевъ (з): И Петко Стайновъ се смѣе, защото вижда, че това, което поддържате, е несериозно.

Т. Кънчевъ (д. сг): Вие наричате това несериозно, когато вече 6 месеца тукъ ни занимавате съ закончета, като заема на Пернишката община и други подобни и когато вие се занимавате главно съ партизанство, съ касиране на депутатски мандати, но нищо сериозно до този моментъ не е внесено въ Камарата.

Н. Стамболиевъ (з): Това е вече отъ лукаваго!

Т. Кънчевъ (д. сг): Вие ще отидете презъ празниците при вашитѣ избиратели и ще имъ посочите тази ваша дейностъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Кънчевъ! Следъ като 8 години управлявахте, тукъ възвестихте — г. Ляпчевъ го каза — дайте ни още 4 години, за да си изпълнимъ програмата. Нали е срамота сега да говорите така!

Н. Стамболиевъ (з): Нека да кажатъ какво направиха въ тия 8 години.

И. п. Рачевъ (з): 3 години биха българския народъ и 5 години се занимаваха съ усмиряване!

Н. Стамболиевъ (з): Ограбиха България, опропастиха България — това направиха за 8 години.

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни) Моля, г-да, пазете тишина.

Т. Кънчевъ (д. сг): Вие, които искате да тръгнете по нови пѣтища, вие, които казахте предъ народа, че трѣбватъ „бързи, смѣли, радикални реформи“, ето вече 6 месеци . . .

Отъ мнозинството: Е-й-й!

А. Капитановъ (з): А вие въ 8 години какво направихте? Въ 8 години вие не направихте толкозъ, колкото ние въ 6 месеци.

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни) Г-да! Частъ е 8.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля да се продължи заседанието, докато свърши речъта си г. Кънчевъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣ съгласни да се продължи заседанието, докато завърши речъта си г. Кънчевъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Продължете, г. Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Истинскитѣ мотиви на този законопроектъ прозиратъ ясно отъ това, което се каза отъ г. Димчевъ. Трѣбваше да се назначи тричленна комисия въ Севлиево. Окръжната постоянна комисия посочи г. Илия Мандевъ — човѣкъ съ висше образование — и други двама членове, които бѣха назначени.

З. п. Захариевъ (з): Малко ли гарвани има съ висше образование! (Смѣхъ всрѣдъ земледѣлцитѣ)

Т. Кънчевъ (д. сг): Това назначение бѣше преди 21 юний. Понеже следъ 21 юний трѣбваше да дойдатъ нови хора отъ новата власт, г. министърътъ назначи произволно други лица, които насила заеха общинското управление, въпрѣки силнитѣ протести.

Въ Плѣвенъ се повтори сѣщата история. Сега се готви друга за Стара-Загора.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не само за Стара-Загора, а за всички общини. Разбира се. Защо приказвате тѣй?

М. Райковски (з): Къмъ Теодоси Кънчевъ! Очистваме боклуцитѣ ви.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ считамъ, че съ този начинъ на действие, съ този начинъ на процедиране, новата властъ се излага по единъ непоправимъ начинъ. Това е едно изобличаване въ непослователностъ, защото тя наруши законитѣ. Даже днесъ още редовно посочената отъ постоянната комисия тричленна комисия не е постѣпила въ Плѣвенската община, защото министърътъ на вътрешнитѣ работи не я одобрява и не изпълнява решението на Административния съдъ. А нека се знае, че когато не се изпълни едно решение на Административния съдъ, има санкция — тъмненъ затворъ до една година.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Въ миналото имаше министри, които не изпълняваха решенията на Административния съдъ. Ние искаме по законодателенъ редъ да се оправи тази работа. Тамъ е разликата.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ съжалявамъ, че г. Мушановъ има сѣщия менталитетъ — съ миналото да се оправдаватъ настоящи и бъдещи производи.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Напротивъ, азъ казвамъ, г. Кънчевъ — и вие много добре разбирате що казвамъ — че има случаи въ миналото, когато, следъ като се е произнесълъ Административниятъ съдъ, министърътъ не се е подчинявалъ, въпрѣки сѣществуването на закона. Ние това не искаме да правимъ. Азъ ще Ви кажа какъ почитамъ съда, когато взема думата. Защото почитамъ съда, искамъ по законодателенъ редъ да измѣнимъ това решение на съда.

Р. Василевъ (д. сг): По-рано въ закона за административното правосѣдие нѣмаше санкции. После турихме санкции и сега всички сме длъжни да го изпълняваме.

Т. Кънчевъ (д. сг): Вие искате значи по законодателенъ редъ да оформите едно консумирано беззаконие. Това не можемъ да оправдаемъ.

Х. Манафовъ (д): Какъ си представлявате тая работа? Следъ като народътъ смѣкна сговористската властъ, да оставимъ сговориститѣ да назначаватъ тричленнитѣ комисии?! Има ли разумъ въ тая работа?

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Това сѣ (Сочи г. Х. Манафова) новата плеада държавници, които поддържатъ идеологията на произвола и беззаконията и се криятъ всѣкога задъ паравана на 21 юний или задъ единъ вотъ „на народа“; повече или по-малко изтръгнатъ чрезъ демагогия.

Но, г-да, азъ искамъ да говоря по предмета. Защо се прави това? Защо се иска това измѣнение? За да се угоди на партизанитѣ, за да се настанятъ партизани.

И. п. Василевъ (з): И за да се освободятъ отъ натрапници постояннитѣ комисии.

Т. Кънчевъ (д. сг): Когато тѣзи натрапници идатъ по пътя на единъ законъ, ще ги търпите. Когато вие на 21 юний се натрапихте на управлението на българската държава по законенъ пътъ, ние ще ви търпимъ. Разбирате ли това нѣщо? Тѣзи натрапници, които сж въ постояннитѣ комисии и които посочватъ кои лица трѣбва да бждатъ назначени въ градскитѣ тричленни комисии, сж дошли по силата на единъ законъ, който тѣ изпълняватъ и който вие газите, а чрезъ това вие се излагате, вие давате доказателства, че сте една произволна властъ. Но — „народътъ“!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: 8 години разтуряхте общинскитѣ и окръжнитѣ съвети.

Т. Кънчевъ (д. сг): Защо се върши всичко това?

Н. Стамболиевъ (з): Въ продължение на 8 години вие не можехте да търпите единъ опозиционенъ кметъ. Разтуряхте цѣли съвети, арестувахте членоветѣ имъ и сж детективи ги карахте при нотариуса да си даватъ оставкитѣ. Нека ви каже г. Ради Василевъ и г. Филипъ Рафаиловъ. Тѣ знаятъ много добре. Приказватъ басни! (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля ви се, г-да!

И. п. Рачевъ (з): Ние сме отъ единъ край, г. Кънчевъ, и си знаемъ работитѣ. Да не ви соча сега конкретни случаи.

Н. Стамболиевъ (з): Азъ съмъ правилъ тукъ питанния по тѣзи въпроси.

Р. Василевъ (д. сг): И сега се разтурятъ съвети по сжщия начинъ. (Глъчката продължава)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ нѣмамъ възможность да подчиня шума съ своя гласъ и бихъ желалъ да пазите тишина. Ние ви слушахме съ внимание. Ако обичате, слушайте и вие съ внимание или, ако не желаете, пазете поне тишина. И тъй, каква е целта на този законъ-проектъ, тъй мѣничкото, както каза г. министъръ Йордановъ? Целта е да се задоволятъ партизани, да се задоволятъ груби партизански интереси, ...

И. п. Рачевъ (з): Да се ликвидира съ една груба партизанщина.

Т. Кънчевъ (д. сг): ... да се настанятъ хората на „новата властъ“ въ самоуправителнитѣ тѣла, за които тѣла така хубаво говори г. министъръ Гиргиновъ въ своята книга!

Изслушайте, г-да, какво ще ви прочета, за да ви стане ясна целта на законопроекта. То е въ едно изложение, вржчено на г. министъръ-председателя. (Чете) „Една армия отъ хора, която нѣма никакво понятие за службитѣ и за тѣхнитѣ деликатни функции, напуска нивата, дюкяна и работилницата, пълни партийнитѣ клубове, откъдето съ страшна сила блѣска вратитѣ на държавнитѣ и изборни учреждения, за да заеме мѣстата на честни, опитни и дългогодишни служители“.

Н. Стамболиевъ (з): Отъ кой вѣкъ е това?

В. Мариновъ (д): Презъ време на вашето управление тази армия бѣше принудена да напусне своята земя, защото хората оголѣха, следъ като разорихте стопански нашата страна.

Т. Кънчевъ (д. сг): Тази армия, която блѣска вратитѣ на изборнитѣ учреждения, вие искате да я задоволите, погазвайки единъ свещенъ конституционенъ принципъ на самоуправление.

В. Мариновъ (д. сг): 8 години вие газихте този принципъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това е вашата истинска целъ. Слушайте сега — по-нататкъ ще ви кажа отъ кѣде цитирамъ — (Чете) „Партизанството, користолюбieto, личниятъ интересъ и личната връзка сж станали господари въ учрежденията, кѣдето въпроситѣ се решаватъ вече съ едно пренебрежение на дългъ и законъ“.

И. п. Рачевъ (з): Произволно ли или какво, ще да е изпратено отъ клуба на Демократическия сговоръ!

Т. Кънчевъ (д. сг): Произволно се уволняватъ секретаръ-бирници и другъ общински персоналъ, за стабилността на който не веднѣжъ и два пъти сж говорили хора, които днесъ заематъ отговорни мѣста. Откъде ви цитирамъ тия пасажии за тази армия отъ хора, които блѣска въ вратитѣ на изборнитѣ учреждения и искатъ да се настанятъ тамъ като господари, за да разполагатъ съ каситѣ имъ, съ стопанскитѣ имъ интереси? Това е изложението, представено презъ м. декемврий т. г. отъ съглашенieto на професионалнитѣ съюзи: Български учителски съюзъ — подписаль Досю Негенцовъ; Български желѣзничарски съюзъ — Б. Векилски; Телеграфопощенски и телефоненъ съюзъ — Петъръ Алековъ; Съюзъ на служителитѣ при изборнитѣ учреждения — Ангелъ Сивиновъ; Съюзъ на санитарнитѣ и ветеринарни служители — Иванъ Петровъ; Съюзъ на финансовитѣ служители — Крачановъ (Възражения отъ мнозинството)

(Чете) „Въ обществото прониква едно чувство на недо-вѣрие къмъ правовата държава, чийто престижъ се излага непоправимо въ чужбина“. Мислитѣ не сж мои. Това изложение е печатано въ „Защита“ — органа на изборнитѣ служители, бр. 14. То е вржчено на г. министъра.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Мене не ми се вржчи, когато комисията бѣше при мене. Азъ за прѣвъ пътъ го чувамъ. Мене не ме интересуватъ ...

Т. Кънчевъ (д. сг): Толкова по-зле, ако не ви интересуватъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ ще Ви кажа какво ме интересува, когато дойде да Ви отговарямъ. И азъ се чудя, какъ вие, който сте по-опитенъ политикъ, държите такава речъ. Сложете въпроса на практическа политическа почва и да Ви почета като политически противникъ. Но не поставяте тъй въпроса, а искате да дразните партизанскитѣ страсти. Посочете ми конфликта на нашитѣ партийни отношения — тъй поставяте въпроса — и азъ ще Ви отговоря. Азъ не смѣтахъ, че вие може да говорите тъй отъ трибуната.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ не съжالياвамъ, че въ туй отношение вие имате едно разочарование отъ мене. Но азъ Ви казвамъ, че ние сме най-много страдали отъ хора, които мислятъ повече за практиката, отколкото да изпълняватъ законитѣ. Азъ предпочитамъ да бжде изпълненъ законътъ, а да пострада практиката.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Кънчевъ! Какъ въ тази страна ще живѣемъ нормално, когато вие тукъ ме обвинявате, че назначавамъ партизани, а това сж вашитѣ постоянни комисии, които ми представятъ за назначение само партизани противници на властта? Защо забравяте фактитѣ предъ очитѣ си и ми правите такива партизански възражения?

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ заставамъ на становището на закона, а г. Мушановъ иска да застане на становището на практиката и целесъобразността. Това сж два мантилета, два мирогледа различни.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ тукъ не съмъ сѣдия. Азъ съмъ политикъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): И другъ пътъ г. Мушановъ е заста-валъ на становище различно отъ една или друга идейна последователность и е правилъ компромиси по практични и целесъобразни мотиви. — Толкозъ по-зле за него, толкозъ по-добре за менъ. Азъ съмъ билъ всѣкога последователенъ съ идеитѣ си и сега подчертавамъ енергично и съ възмущение произволитѣ, които новата властъ върши.

Азъ си задавамъ въпроса: нужно ли бѣше сега, съ тази прибързаностъ, да правите това измѣнение, тази нова крѣпка на закона, когато всички признаваме — и отъ тукъ (Сочи лѣвицата), и отъ тукъ (Сочи болшинството), и отъ вредъ — че законитѣ за общинитѣ, и за селскитѣ, и за градскитѣ вече не задоволяватъ нуждитѣ на общинитѣ, че тия нужди сѣ вече много по-широки, че тия закони трѣбва основно да се измѣнятъ, че тия закони сѣ отъ 1886 г., писани при други условия, при други нужди? Нуждитѣ на общината разрастнаха и вие трѣбва да ѝ осигурите финансови срѣдства, вие трѣбва да направите общината да закрѣпне и икономически, и стопански, вие трѣбва да затвърдите приемствеността въ управлението, вие трѣбва да осигурите стабилността на персонала тамъ, вие трѣбва въобще да изтрѣгнете общината отъ ноктитѣ на вулгарното партизанство, за да може да бѣде тя предадена на творческа, а не партизанска служба.

В. Коевски (нац. л): Защо не го направихте вие, г. Кънчевъ? Не Ви е срамъ да приказвате така. Това е провокачество.

И. Василевъ (з): Бѣха изработили законопроектъ да назначаватъ кметовѣтѣ и щѣше наскоро да мине.

В. Коевски (нац. л): (Къмъ Т. Кънчевъ) Вие кжде бѣхте 8 години, а отъ насъ сега искате за 6 месеци да го направимъ?

Т. Кънчевъ (д. сг): Ние не ви упрѣкваме за туй, че не го направихте за 6 месеци — нѣма и да го направите — но ние ви казваме, че измѣнението, което искате да направите сега, не отговаря на никакви нужди, че то е противозаконно и противоконституционно.

В. Коевски (нац. л): Вие сте се качили на трибуната не да обяснявате, а да провокирате. Провокации нѣма да слушаме, ще ви научимъ на акълъ, да бждете по-внимателни.

Т. Кънчевъ (д. сг): Не ме е страхъ да го кажа, г. Коевски. Отъ 21 юний на тази маса...

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Кънчевъ! Не Ви позволявамъ да дразнитѣ народнитѣ представители. Говорете по предмета.

Т. Кънчевъ (д. сг): Да не ме предизвикватъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Нѣма да говорите за 21 юний. Ще Ви отнема думата, ако не говорите по предмета.

Т. Кънчевъ (д. сг): Не сте справедливъ, г. председателю. Когато азъ съмъ предизвиканъ, ще отговарямъ. Нѣма да остана никому дълженъ.

В. Коевски (нац. л): Вие само провокирате тукъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Цѣлата Ви речъ бѣше само полемика съ отдѣлни народни представители. Вие не говорите нищо по предмета. Уважавайте народното представителство. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г-да!

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народнитѣ представители ще сждятъ каква е моята речъ. Може да не е приятна нѣкому моята речъ — ще търпи, както и ние търпимъ.

На г. инженеръ Коевски, който именно провокира, е простено да не знае, но други знаятъ, че ние изработихме законопроектъ за общинитѣ, че дълги години и месеци се проучваше той, че компетентни комисии го разработваха...

В. Коевски (нац. л): Ама коя година, г. Кънчевъ? Следъ 8 години управление.

Т. Кънчевъ (д. сг): ... че той влѣзе въ Народното събрание, че той мина на първо четене. Следователно, ние сме положили грижи,...

В. Коевски (нац. л): Да! Положихте грижи!

И. п. Рачевъ (з): Уволнихте всички, които бѣха ваши противници!

Т. Кънчевъ (д. сг): ... за да направимъ туй, което трѣбва да се направи. И понеже — както се изразява г. Гиргиновъ въ едно интервю — тази материя е сложна, съ този законопроектъ не можеше да се бърза.

Г. г. народни представители! Азъ ви моля, изхождайки отъ онази поука, която се съдържа преди всичко въ труда на г. Гиргинова, да не допускате, щото „бюрократичната държава“, както той се изразява, чрезъ своитѣ чиновници или чрезъ своитѣ министри, да върши едно посегателство, едно вмѣшателство въ чисто самоуправителнитѣ функции на общинитѣ. Азъ ви моля да вземете поука отъ този великолепенъ трудъ. Следвайте идеитѣ на неговия авторъ. Азъ ви моля да затворитѣ вратитѣ на общинитѣ за она я армия службогонци, които блѣскаатъ днесъ тия врати, за да проникне въ общинитѣ и да се добере до тѣхнитѣ срѣдства. Общинитѣ трѣбва да излѣзатъ отъ сферата на непосредственото партизанско влияние.

В. Коевски (нац. л): Вие го създадохте и вие го познавате.

Т. Кънчевъ (д. сг): Тѣ трѣбва да вършатъ една културна работа — вземане инициативи за запазване народното здраве, благоустройството, водни синдикати, просвѣта и т. н. Недейте съжалява, г. г. управници, че въ една, две или три опозиционни общини ще има хора, които не изхождатъ отъ вашитѣ партии. Контролирайте тѣхната дейностъ, но произволи не вършете, защото повикътъ отъ всички изборни служачи, повикътъ отъ тѣзи, които сѣ подписали този позивъ (Посочва изложението на професионалнитѣ съюзи), е повикъ, който трѣбва да ви стресе; защото въ общинитѣ се разгонватъ произволно бирници, отчетници и контролѣри безъ решения на общинскитѣ съвети, разгонватъ се безъ да се спазватъ нарежданията на чл. 105 отъ закона за градскитѣ общини, разгонватъ се тѣй, както никога не сѣ били гонени.

И. п. Рачевъ (з): Г. Кънчевъ! Следъ 9 юний Вие събрахте циганитѣ отъ турската махала въ Търново, облякохте ги въ властъ и ги разпратихте да разтурятъ селскитѣ общини!

В. Коевски (нац. л): Съ циганитѣ си служилъ да разтуря общини, а сега чете моралъ!

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ се присъединявамъ къмъ апела, който г. Димчевъ направил: недейте върши това, защото, както вие, тѣй и ние, ще трѣбва да видимъ баланса на шестмесечната ви дейностъ, приключенъ днесъ на 31 декемврий 1931 г.

В. Коевски (нац. л): Ами балансътъ на вашето осемгодишно управление?

Т. Кънчевъ (д. сг): Не допускате, щото въ този балансъ да влѣзе произволътъ, посегателството върху конституционни принципи. Не допускате отъ този балансъ да се разбере, че вие сте заблуждавали чрезъ безсрамна демагогия българския народъ, за да вземете на 21 юний неговото довѣрие. Не допускате да бѣде той обезвѣренъ, защото, когато Народниятъ блокъ не изпълни даденитѣ предъ народа обещания, вие ще огѣчете клона, на който стоите.

И. п. Рачевъ (з): 8 години се борихте за народа, за това ви остави самички!

Т. Кънчевъ (д. сг): Оставете този рефренъ. — 8 години! — Вие трѣбва да изпълните честно ангажментитѣ, които поехте на 21 юний.

И. п. Рачевъ (з): По-позорно падане отъ това на Сгo-вoра нѣма.

Т. Кънчевъ (д. сг): Не извършите ли това, вие чистите пжтя на анархията, на безвърието и отчаянието на българския народъ (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ), а чрезъ туй вие готвите за този народъ едно тежко бждеше. Не допушайте този законопроектъ да стане законъ и ако той не стане такъвъ, тогава вие ще бждете последователни на туй, което сте говорили въ опозиция, и на туй, което би трѣбвало да вършите на власт. Стане ли, обаче, законопроектътъ законъ, чрезъ това „новата власт“ ще впише въ своя новогодишенъ балансъ единъ голѣмъ пасивъ, прибавенъ къмъ този, който тя има вече чрезъ произволното касиране на депутати...

И. п. Рачевъ (з): Вие можехте навреме да освободите българския народъ отъ вашитѣ грижи и той щѣше да ви благодари.

Т. Кънчевъ (д. сг): Съ тия думи азъ приключвамъ бe-лeжкитѣ, които имахъ да направя по законопроекта. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

В. Коевски (вац. л): Площадна демагогия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министрѣ-председателѣтъ.

Министрѣ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Късно е сега. Ораторътъ завърши и ние ще трѣбва да завършимъ. Не съ радостъ ще трѣбва да констатираме, че последниятъ ораторъ отъ тая година завършва 6-месечния балансъ съ едно обвинение спрямо насъ. Но, г-да, азъ нѣма да се спра, за да правя годишенъ балансъ на миналата година, защото поне въ последнитѣ часове, когато изпращаме 1931 г. въ вѣчността, азъ ще искамъ, като българинъ вече и като другари тукъ, да кажа нѣколко думи.

Не бѣше радостна 1931 г., не само за насъ — за цѣлия свѣтъ. Нито въ партийно отношение тя докара омекчение на страститѣ, нито въ финансово отношение докара стабилностъ на българскитѣ държавни финанси, нито пъкъ можемъ да се похвалимъ, че имаме нѣкакво стабилизирано стопанство въ страната. Ние ще я изпра-

тимъ съ тѣжа, защото въ нея година не можемъ съ много нѣщо да се похвалимъ.

Г-да, всички се надѣваме, че новата година ще ни донесе щастие и благополучие. Дано! Но щастieto и благополучието не сѣмъ фатални блага: тѣ изискватъ усърдието и усилията на всички ни, за да можемъ да ги постигнемъ. Ето защо, като ви поздравявамъ, като ви пожелавамъ лично и семейно щастие, пожелавамъ сѣщо и ние всички, народни представители, да представимъ истински интереситѣ на народа и за идущата година съ общитѣ усилия на всички ни да можемъ да гарантираме повече редъ, повече свобода и повече благосъстояние на народа, който ги чака.

Честита ви новата 1932 година! (Ржкоплѣскания отъ всички страни)

Предлагамъ да имаме заседания въ сѣбота, недѣля и понеделникъ, съ дневенъ редъ на първо мѣсто — продължение разискванията по законопроекта за допълнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини; на второ мѣсто — второ четене на законопроекта за амнистията; на трето мѣсто — законопроекта за закрила на земледѣлца-стопанинъ и т. н.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сѣмъ съгласни съ предложението на г. министрѣ-председателя, да имаме заседания въ сѣбота, недѣля и понеделникъ, като заседанието въ сѣбота бжде въ 3 ч. следъ обѣдъ съ дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за допълнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини. (Продължение разискванията)

2. Второ четене законопроекта за амнистия.

3. Първо четене законопроекта за закрила на земледѣлца-стопанинъ.

4. Първо четене законопроекта за допълнение чл. 39 отъ закона за пжтищата.

5. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание. (Разискване)

6. Докладъ на прошетарната комисия, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Честита ви Новата година.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 8 ч. и 25 м.)

Подпредседатели: **Н. ШОПОВЪ**
Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: **А. КАНТАРДЖИЕВЪ**
Т. ХР. МЕЧКАРСКИ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**